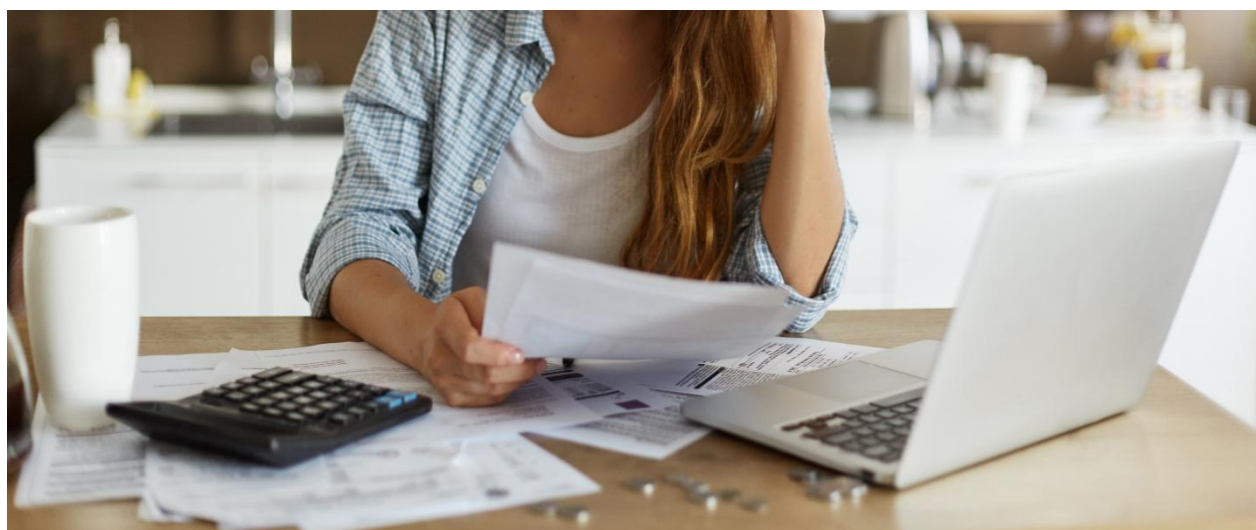

Samen begint hier

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2025 - 2028

Gemeente
Alblasserdam

Voorwoord

Schuldenproblematiek is een hardnekkig maatschappelijk probleem. Het kan ons allen overkomen. Mensen die het financieel moeilijk hebben ervaren vaak veel stress. De stress die financiële problemen met zich meebrengt kan doorwerken in andere leefgebieden en daarmee een grote impact maken op inwoners. In de afgelopen jaren hebben we gezien hoe belangrijk het is om tijdig en effectief in te grijpen bij schuldenproblematiek.

Dit beleidsplan schuldhelpverlening 2025-2028 bouwt voort op de dingen die we al goed doen in Alblasserdam, zoals het laagdrempelig organiseren van hulp en ondersteuning. De komende jaren werken we aan het verder versterken van de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners door schulden zoveel mogelijk te voorkomen, vroegtijdig te signaleren en ondersteuning te bieden aan hen die niet zelf in staat zijn de schulden op te lossen. Inwoners mogen rekenen op snelle en slagvaardige hulp. Als we nodig zijn dan zijn we dichtbij. En zodra het weer mogelijk is, nemen we gepaste afstand. We blijven stap voor stap werken aan duurzame oplossingen om de bestaanszekerheid van alle Alblasserdammers te versterken.

Samen begint hier. We voeren dit beleidsplan uit samen met de GR Sociaal, én met de vele professionals en vrijwilligers in ons dorp. Alblasserdam is rijk aan betrokken en bevlogen partners en inwoners die dag in, dag uit klaarstaan voor kwetsbare bewoners. Dat is een groot goed waar we ontzettend trots op zijn. Onze lokale partners zijn een belangrijke schakel in de keten van schuldhelpverlening. Samen met deze partners zetten we de schouders eronder en werken we aan een toekomstperspectief voor onze inwoners zonder geldzorgen, en zorgen we ervoor Alblasserdam een gemeente blijft waar iedereen mee kan doen!

*Margreet de Deugd
Wethouder Sociaal Domein*

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave.....	3
Aanleiding en leeswijzer	4
Totstandkoming beleidsplan	4
Leeswijzer.....	4
Inleiding.....	6
1. Schuldhelpverlening, een korte uitleg	9
2. Landelijke ontwikkelingen	10
3. Preventie	11
Wat is preventie?	11
Inzet en bereik GR Sociaal.....	13
4. Vroegsignalering	16
Wat is vroegsignalering?	16
Inzet en bereik GR Sociaal.....	18
5. Curatie.....	19
Wat hebben we bereikt (terugblik naar de afgelopen 4 jaar)?.....	19
Wat streven we na voor de komende 4 jaar?	21
Wat gaan we daarvoor doen en hoe volgen we de resultaten?	21
6. Nazorg	24
Wat is nazorg?	24
7. Financiering, monitoring en evaluatie.....	26
Bijlage 1 Het wettelijk kader en stelsel van schuldhelpverlening.....	28
Bijlage 2 Fasen van schuldhelpverlening.....	30
Bijlage 3 Live-verslag symposium 14 april 2025	33
Bijlage 4 Kwaliteitseisen, juridische aspecten en wachttijden (curatie)	34
Bijlage 5 Totaaloverzicht van alle indicatoren	35

Aanleiding en leeswijzer

Totstandkoming beleidsplan

Dit beleidsplan is een uitwerking van art. 2 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De wet verplicht gemeenten te zorgen voor integrale schuldhulpverlening. Gemeenten zijn verplicht om eens per vier jaar een plan vast te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan inwoners. Dit is het eerste beleidsplan Schuldhulpverlening dat volledig in samenwerking tussen de gemeente Alblasserdam en de GR Sociaal is vormgegeven. Het plan kent daarom een andere opbouw dan het eerdere beleidsplan dat nog in de tijd van de Drechtraad is vastgesteld en enkel eenmalig lokaal verlengd is zonder inhoudelijke aanpassingen. De wijze waarop het plan tot stand is gekomen en de onderlinge verantwoordelijkheden zijn anders dan bij het vorige beleidsplan. Qua inhoud bouwt dit plan echter nadrukkelijk voort op het ingezette beleid en de goede ervaringen van de afgelopen jaren. We houden vast wat goed gaat en passen aan wat nodig is.

Wezenlijk anders is bovendien dat de bevoegdheden voor preventie, vroegsignalering en nazorg niet langer gedelegeerd zijn aan de GR Sociaal, maar deels gemandateerd. Dit houdt in dat de taken die de GR Sociaal op deze onderdelen uitvoert in mandaat namens het college van Alblasserdam gebeuren. Voor wat betreft de curatie geldt dat deze taak inclusief de collegebevoegdheden volledig gedelegeerd is aan de GR Sociaal (inclusief vaststellen van beleidsregels). Dit betekent dat de bevoegdheden én de verantwoordelijkheid voor de uitoefening van curatie bij de GR Sociaal liggen.

Lokale en regionale participatie

Ter voorbereiding op het beleidsplan 2025-2028 is er op 26 juni 2024 een regionale raadsavond georganiseerd om gemeenteraadsleden te betrekken bij de totstandkoming van het plan. Tijdens deze avond zijn de raadsleden van de verschillende gemeenteraden geïnformeerd over het proces en de keten, en is zowel lokaal als regionaal waardevolle input opgehaald die verwerkt is in onderhavig beleidsplan.

Leeswijzer

Inhoudelijk start dit geactualiseerde beleidsplan met een korte uitleg over schulpverlening en relevante landelijke ontwikkelingen. Integrale schuldhulpverlening bestaat uit vier onderdelen. Dit beleidsplan is opgesteld aan de hand van die onderdelen, te weten:

- (1) Preventie: Hiermee wordt ingezet op het vergroten van bewustwording over schuldenproblematiek en het voorkomen van schulden bij alle inwoners. Onder preventie vallen in dit beleidsplan ook activiteiten die gericht zijn op inwoners met (lichte) geldzorgen en beginnende schulden. Hierover meer in hoofdstuk 3.
- (2) Vroegsignalering: In 2021 is de Wgs uitgebreid met taken op het gebied van vroegsignalering. Het vroegtijdig signaleren en bereiken van inwoners met betalingsachterstanden dan wel (problematische) schulden is hiermee een wettelijke taak geworden voor gemeenten én vaste lastenpartners. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4.
- (3) Curatie: Onder dit onderdeel vallen alle inspanningen gericht op het beheersbaar maken (stabiliteit) en/of het oplossen van problematische schuldenproblematiek. De curatieve schuldhulpverlening is uitgewerkt in hoofdstuk 5.
- (4) Nazorg: Gericht op het voorkomen van terugval en het ontstaan van nieuwe schulden na een schuldhulpverleningstraject, om duurzaam herstel te bevorderen. Dit onderdeel wordt in hoofdstuk 6 verder uitgewerkt.

Zoals eerder aangegeven worden voor preventie, vroegsignalering en nazorg zowel lokaal in Alblasserdam als regionaal bij de GR Sociaal taken uitgevoerd. Om duidelijk te maken wanneer in de verschillende hoofdstukken over de taken van de GR Sociaal wordt gesproken, zijn deze teksten in elk hoofdstuk in een paars kader weergegeven, zie hieronder:

Het plan wordt afgesloten met een korte weergave over de financiering van de lokale activiteiten, en een voorstel voor monitoring en evaluatie. Verder zijn er vijf bijlagen met uitgebreide toelichtingen en details. Voor zover in dit plan over 'wij' wordt gesproken wordt de gemeente Alblasserdam bedoeld.

Inleiding

Schuldenproblematiek is een groot maatschappelijk probleem. Geldzorgen en schulden werken ontwrichtend door op andere levensgebieden. Ze staan zelden op zichzelf en maken vaak deel uit van grotere problematiek. Het hebben van financiële problemen en schulden en daardoor bestaansonzekerheid kan leiden tot grote persoonlijke problemen bij volwassenen én kinderen. De maatschappelijke gevolgen van financiële problemen en schulden zijn groot. Het kan leiden tot aanzienlijke kosten doordat financiële problemen en schulden ook zorgen voor extra kosten voor gezondheidszorg, afnemende sociale cohesie in wijken waar veel armoede is en ongelijke toekomstkansen voor kinderen. Recent onderzoek vanuit het Rijk noteert dat de maatschappelijke kosten van de schuldenproblematiek geschat worden op ruim € 8,5 miljard.¹

Uit de schulden komen is niet zo makkelijk, het vragen van hulp is lastig en een oplossing is soms ook niet snel voor handen door o.a. complexiteit van wet- en regelgeving en juridische belemmeringen. Op het hebben van schulden en het vragen van hulp rust nog altijd een taboe. Men ervaart schaamte door financiële moeilijkheden. Bovendien brengen schulden stress met zich mee waardoor mensen dag in dag uit bezig zijn met overleven.

Landelijke cijfers

- 21% van de Nederlanders maakt zich in 2024 zorgen over de energierekening en de zorgkosten.
- In 2023 had 46% van de huishoudens te maken met één of meer betalingsproblemen.
- 18% van de Nederlanders heeft in 2024 te maken met financiële stress.
- 33% van de huishoudens in Nederland heeft moeite om de maandelijkse rekeningen te betalen.
- 14% van de Nederlanders geeft meer geld uit dan ze binnenkrijgt.
- 1,4 miljoen huishoudens hebben risicovolle schulden² en 730.000 huishoudens hebben problematische schulden, omgerekend bijna 9% van alle huishoudens.
- Gemiddeld wachten mensen zo'n vijf jaar met het zoeken van hulp voor schulden.
- Van de mensen die zich uiteindelijk melden bij schuldhulpverlening bedraagt de landelijke gemiddelde schuld € 38.735³ en is er sprake van 13 schuldeisers.

Cijfers voor Alblasserdam

Uit de landelijke cijfers kunnen we opmaken dat het hebben van (problematische) schulden niet langer een individueel probleem is, te wijten aan 'ongezond' financieel gedrag. Schulden zijn een gevolg of een symptoom van de steeds verder onder druk staande bestaanszekerheid waardoor mensen niet meer kunnen rondkomen én de complexiteit van de samenleving waardoor mensen niet meer mee kunnen komen. In Alblasserdam zien we vergelijkbare trends.

- Het percentage huishoudens met een laag inkomen ligt in Alblasserdam op 3,8%. Dit is gelijk aan het landelijke gemiddelde. (Grote) steden trekken het landelijke gemiddelde omhoog want hebben relatief vaker huishoudens met een laag inkomen. In Dordrecht ligt het percentage bijvoorbeeld op 4,4%.⁴
- Volgens het CBS heeft 8,2% van de huishoudens in Alblasserdam problematische schulden in 2024, dit komt neer op ongeveer 700 huishoudens. Het landelijk percentage is 8,8% en in gemeenten van vergelijkbare grootte ligt dit percentage op gemiddeld 6.1%. De stijgende trend in het aantal geregistreerde problematische schulden lijkt zich daarmee door te zetten.
- Volgens de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024 heeft 12% van de jongvolwassenen schulden (excl. studieschuld) en heeft 21% van de jongvolwassenen een studieschuld.
- Uit het gemeente dashboard van Geldfit blijkt dat 137 Alblasserdamse inwoners een Potjes-check hebben uitgevoerd waarmee online inzichtelijk wordt gemaakt van welke regelingen de inwoners gebruik kan maken afhankelijk van de individuele situatie. Verder

¹ Rijksoverheid (Ministerie van Financiën, SZW en J&V), Interdepartementaal beleidsonderzoek problematische schulden, 'Naar een beter werkende schuldenketen', juni 2024.

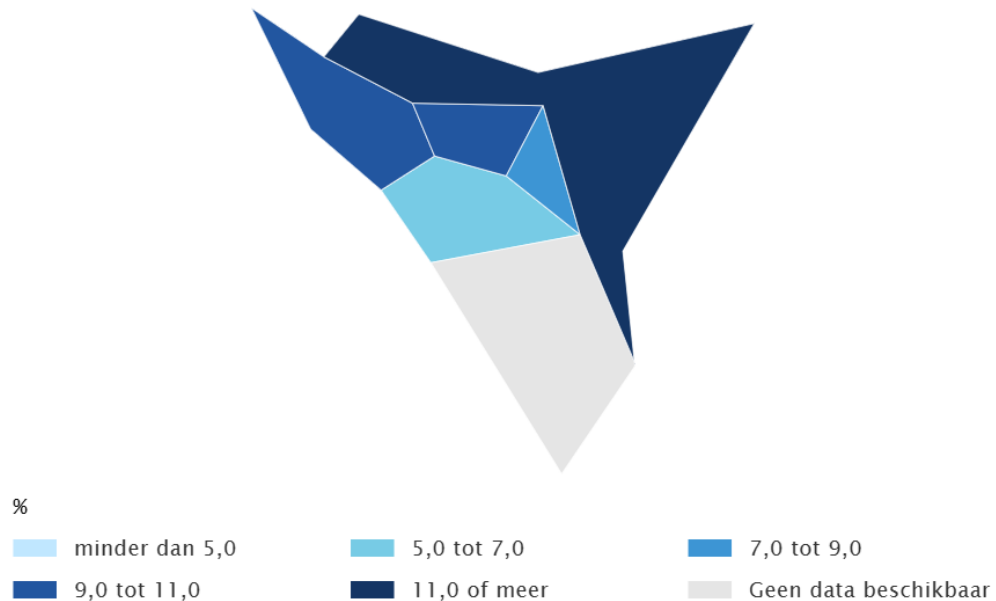
² Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, 'Van schuld naar schone lei', 2022.

³ NVVK, jaarcijfers 2023.

⁴ CBS, 2024. Laag en langdurig laag inkomen; huishoudenskenmerken. Te raadplegen via <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86006NED/table>

hebben 93 inwoners de Geldfit-test uitgevoerd die hen advies geeft over lokale hulp na het invullen van hun persoonlijke situatie.

Huishoudens met geregistreeerde problematische schulden in Alblasserdam (%), 2024-01

Figuur 1: Percentage huishoudens in Alblasserdam met problematische schulden per wijk⁵

Zowel op lokaal als regionaal niveau hebben we in de afgelopen vier jaar flink wat meters gemaakt op het terrein van schulden en armoede. Alblasserdam is een zorgzaam en sociaal dorp, met een sterk sociaal netwerk die als vangnet fungeert. In 2018 is het convenant 'Aanpak tegen armoede' gelanceerd en door 21 partijen ondertekend. In de evaluatie van het convenant armoede⁶ uit 2024 zijn verschillende activiteiten op het gebied van het versterken van bestaanszekerheid toegelicht. Het convenant wordt hierbij afgesloten, de activiteiten op het gebied van schuldhelpverlening worden omvat in dit beleidsplan.

Volgens de Minima-effectrapportage (MER) 2024⁷ komen alle huishoudtypen in Alblasserdam de maand rond, maar voor sommigen lukt dit maar net. Volgens de rapportage draagt het geldende minimabeleid hieraan bij. De belangrijke kanttekening is dat de MER dit concludeert op basis van een aantal veronderstellingen, die in hoofdstuk 3 uitgebreider aan bod komen, maar zoals uit bovenstaande cijfers blijkt loopt het in de praktijk anders. Huishoudens met een laag inkomen hebben weinig bestedingsmarge en blijven daardoor kwetsbaar. Door beperkte financiële ruimte en onverwachte uitgaven of life-events lopen kwetsbare inwoners al snel het risico op financiële problemen. Het is daarom van belang dat inwoners, naast de (lokale) voorzieningen, kunnen blijven rekenen op inkomensondersteunende regelingen door een toereikend minimabeleid te blijven uitvoeren.

In het Rekenkamer onderzoek Armoede en ongelijkheid⁸ zijn acht inwonerprofielen opgesteld aan de hand van inkomen, opleidingsniveau, sociaal netwerk en de houding ten opzichte van de overheid. Ten opzichte van het Nederlands gemiddelde kent Alblasserdam veel mensen met een bruin en geel inwonersprofiel. Inwoners uit het bruine profiel ervaren schaamte rondom geldproblematiek en hebben weinig vertrouwen in de overheid. Hierdoor zullen zij minder snel om

⁵ CBS, 2024. Schuldenproblematiek in Beeld. Huishoudens met geregistreeerde problematische schulden, per gemeente. Te raadplegen via: <https://dashboards.cbs.nl/v5/SchuldenproblematiekInBeeld>

⁶ Gemeente Alblasserdam, Raadsinformatiebrief evaluatie convenant 'aanpak tegen armoede', 2024.

⁷ Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud), 2024. Minima-effectrapportage Sociale Dienst Drechtsteden 2024.

⁸ Rekenkamer Alblasserdam, 2025. Onderzoek naar Armoede en ongelijkheid. Onderzoeksrapport nog niet openbaar beschikbaar.

hulp vragen. Het is belangrijk om bij het uitvoeren van dit beleidsplan buiten de gebaande paden te treden en creatief om te denken om inwoners beter te bereiken.

Schulden maken zoals eerder aangegeven vaak deel uit van grotere problematiek. Integraliteit en samenwerking zijn dan ook essentieel in de aanpak van schulden en vergroten bovendien de effectiviteit. Het is van belang dat de hele keten elkaar weet te vinden, bekend is met elkaars krachten en gebruikmaakt van elkaars expertise en tijdig naar elkaar doorverwijst. De samenwerking met en tussen lokale en regionale partners is essentieel en daarom één van de speerpunten van dit beleidsplan. We onderschrijven het belang van korte lijntjes en brengen partners waar nodig in contact om het lokale netwerk verder te versterken. Hier blijven we de komende tijd in investeren, maar hier ligt ook zeker een taak voor de partners zelf om elkaar vaker op te zoeken en nog beter bekend te raken met elkaars werkwijzen. Verder blijven we doorgaan met het versturen van de maandelijkse nieuwsbrief Geldzaken. De nieuwsbrief is voor en door netwerkpartners en is erop gericht men te informeren over ontwikkelingen op het gebied van armoede en schulden. In totaal 274 mensen ontvangen iedere maand de nieuwsbrief, waarvan 104 hulpverleners en 183 hulpvragers/belanghebbenden.

De visie van de gemeente Alblasserdam richt zich op een toekomst waarin haar inwoners financieel zelfredzaam zijn en iedereen sociaal mee kan doen in ons dorp. We staan de komende jaren voor een zware financiële opgave. Dit houdt in dat er scherpere keuzes gemaakt moeten worden in het gemeentelijk budget. Dit kan mogelijk invloed hebben op de uitvoering van de activiteiten en regelingen in dit beleidsplan schuldhelpverlening. Het streven is om de komende jaren blijvend in te zetten op schuldhelpverlening en verbeterlagen te maken binnen de bestaande financiële kaders. Dit beleidsplan moet als een levend document worden beschouwd. Hier kunnen altijd nieuwe (innovatieve) initiatieven naast worden toegevoegd in de praktijk.

1. Schuldhulpverlening, een korte uitleg

Schuldhulpverlening is het voorkomen, beheersbaar maken en oplossen van geldzorgen, financiële problemen en schulden. Kortom, het omvat alle activiteiten die gericht zijn op het voorkomen, tijdig signaleren en oplossen van (problematische) schulden. Iedere inwoner van de gemeente ouder dan 18 jaar kan gebruikmaken van schuldhulpverlening. Tot 18 jaar zijn de ouders verantwoordelijk en loopt eventuele hulp via de ouders.

Het wettelijk kader van schuldhulpverlening is zoals eerder aangegeven de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De Wgs is sinds 2012 van kracht en verplicht gemeenten regie te voeren en te zorgen voor integrale schuldhulpverlening. Dit houdt in dat er niet alleen aandacht moet zijn voor het oplossen of beheersbaar maken van de financiële problemen maar ook van de omstandigheden die hiermee verband houden.

De Wgs is een kaderwet die richtlijnen biedt voor de toelating, weigering en beëindiging van schuldhulpverlening. Echter, de Wgs bepaalt niet de duur of de specifieke inhoud van de schuldhulpverleningstrajecten (curatie). Curatieve schuldhulpverlening wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen en convenanten van de NVVK⁹ en is verweven met landelijke afspraken en aanpalende wetgeving zoals bijvoorbeeld de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Het verschilt daarmee van de inzet van flankerende ondersteuning zoals bijvoorbeeld geboden door vrijwillige schuldhulporganisaties en lokale wijkteams.

In bijlage 1 is een uitgebreide uitleg over het wettelijk kader opgenomen. In bijlage 2 is volledig uitgewerkt wat de onderdelen *preventie*, *vroegsignalering*, *curatie* en *nazorg* precies betekenen, hoe dit zich tot elkaar verhoudt en hoe het schuldhulpverleningsproces werkt.

⁹ De NVVK is de branchevereniging voor schuldhulpverlening, beschermingsbewind en sociaal bankieren.

2. Landelijke ontwikkelingen

Landelijk is afgelopen jaren veel gebeurd op het gebied van de schuldenproblematiek, zo is bestaanszekerheid een belangrijk politiek thema geworden, is in 2021 de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) aangepast en is vroegsignalering opgenomen in de wet. Ook is er na vele jaren eindelijk een nieuwe berekening van de beslagvrije voet¹⁰ en is de aflostermijn in een wettelijke of minnelijke schuldregeling in 2023 gehalveerd van 36 naar 18 maanden. Verder is er meer aandacht voor de rol van de overheid bij schuldenproblematiek. Het Actieplan Basisdienstverlening voor Schuldhulpverlening is in dat kader gelanceerd en bekrachtigd via bestuurlijke afspraken tussen Rijk en gemeenten.

Met de komst van het nieuwe kabinet Schoof is het onderwerp schulden en armoede wederom volop in beweging. In het hoofdlijnenakkoord 'Hoop, lef en trots' is aandacht voor een aantal aspecten rondom bestaanszekerheid waaronder schulden, en wordt gestreefd naar het niet verslechteren van de armoede- en schuldenproblematiek. Bij het Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS) gelden de leidende principes 'voorkomen is beter dan genezen' en 'werk is de beste weg uit armoede'.

Met het nationaal programma wil het kabinet problematische schulden fundamenteel aanpakken met een integraal pakket aan maatregelen. Het kabinet zet in op het voorkomen van (verdere toename van) schulden door regulering van koop op afbetaling, zorg te dragen voor betere invordering en een integraal schuldenoverzicht te in te voeren. Als er al sprake is van problematische schulden dan moet er adequaat en snel hulp geboden worden. Hiervoor wordt ingezet op snellere en betere hulp bij geldzorgen door het verbeteren van vroegsignalering en het investeren in de kwaliteit van de schuldhulpverlening door gemeenten via basisdienstverlening schuldhulpverlening.

De basisdienstverlening schuldhulpverlening moet leiden tot een hulpaanbod dat toegankelijker is en in iedere gemeente uit minimaal dezelfde elementen bestaat. Basisdienstverlening kent een twintigtal elementen waaronder een hulpaanbod dat toegespitst is op verschillende doelgroepen, het standaard aanbieden van een saneringskrediet met een aflostermijn van 18 maanden en het bieden van begeleiding en nazorg. Het doel is dat alle schuldhulpverleningsorganisaties en gemeenten de basisdienstverlening invoeren en er daarmee meer eenduidigheid komt in het gemeentelijke aanbod en de gemeentelijke aanpak.

Overige ontwikkelingen

Overige ontwikkelingen qua wetstrajecten die hierop aansluiten zijn o.a. het wetsvoorstel Schuldregelen, dat momenteel in de maak is en onder andere toeziet op het vaststellen van reactietermijnen voor schuldeisers, en het wetsvoorstel Wet samenwerking keten derdenbeslag waarin een volgende stap wordt gezet in gegevensuitwisseling tussen beslagleggers om zo een beter bestaansminimum te kunnen borgen. Ook zullen in 2025 een tweetal wetten geëvalueerd worden namelijk: Wet adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind en de Wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening op het onderdeel vroegsignalering. Ook wordt momenteel de aansluiting tussen de minnelijke schuldhulpverlening en het schuldenbewind onderzocht.

Tot slot wordt ook landelijk wetgeving ontwikkeld voor proactieve dienstverlening. Met het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW kunnen UWV, de SVB en gemeenten de eerste stappen voor proactieve dienstverlening inzetten. Dit betekent dat zij mogen onderzoeken wie waarschijnlijk recht heeft op een uitkering of een andere ondersteunende voorziening, maar deze niet gebruikt. Zij mogen contact opnemen met deze mensen en hen ondersteunen als zij een aanvraag voor een uitkering of voorziening willen doen. Het doel van dit voorstel is niet-gebruik van uitkeringen en andere voorzieningen in de sociale zekerheid verminderen.

¹⁰ De beslagvrije voet is het deel van de inkomsten waarop de schuldeiser in feite geen beslag kan leggen. Dit is zo geregeld in de wet, omdat iedereen recht heeft op een bepaald minimuminkomen. Van deze beslagvrije voet moet iemand zijn vaste lasten betalen en voorzien in zijn levensonderhoud.

3. Preventie

Wat is preventie?

Voorkomen is beter dan genezen, met preventie wordt bedoeld het voorkomen van financiële problemen door van tevoren in actie te komen. Preventie kan ook worden ingezet om grotere financiële problemen of herhaling te voorkomen. Met de inzet op preventie wordt erger voorkomen, erger voor de persoon in kwestie maar ook voor wat betreft maatschappelijke kosten. Als er eenmaal sprake is van financiële problemen is het niet zo makkelijk om deze op te lossen. Een klein bedrag kan al snel oplopen tot een flinke schuld door bijvoorbeeld deurwaarders- en incassokosten. Ook kan met preventie toenemende druk op sociale zekerheid voorzieningen, waaronder de jeugdzorg, geïndiceerde schuldhulpverlening en Wmo voorzieningen worden voorkomen.

Volgens het Nibud zijn er drie vormen van preventie:

1. Primaire preventie: het voorkomen van schulden, deze vorm is gericht op iedereen.
2. Secundaire preventie: het vroegtijdig herkennen, signaleren en analyseren van risicofactoren, deze vorm richt zich op verschillende risicogroepen. Dit komt aan bod in hoofdstuk 4.
3. Tertiaire preventie: hierbij is al sprake van (problematische) schulden en wordt erger voorkomen. Deze vorm van preventie uit zich in de vorm van nazorg. Dit komt aan bod in hoofdstuk 6.

Schuldpreventie kan daarom een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen bevatten die erop gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en hun financiën op orde kunnen houden. Dit doen we door proactief te handelen en aandacht te hebben voor de achterliggende oorzaken van financiële problemen en schulden.

Onderstaande preventieve inzet richt zich op verschillende doelgroepen. Sommige acties zijn gericht op alle inwoners terwijl andere activiteiten juist gericht zijn op specifieke doelgroepen, zoals jongeren en ouderen. Verschillende doelgroepen vragen verschillende aanpakken. Hoewel er meer doelgroepen te identificeren zijn in Alblasserdam, zoals ZZP'ers/ ondernemers en werkende armen, is het vanwege de Alblasserdamse schaal niet haalbaar om doelgroep-specifieke activiteiten op te zetten voor alle doelgroepen.

Primaire preventie

In de MER 2024 wordt verondersteld dat huishoudens zouden kunnen rondkomen, mits ze voldoen aan de volgende kenmerken: zeer goed met geld kunnen omgaan, alle inkomensondersteuning aanvragen waar het huishouden recht op heeft; en niet of zeer beperkt te maken hebben met persoonlijk onvermijdbare uitgaven. De verwachting is dat mensen financieel zelfredzaam is. Helaas is het in de praktijk zo dat sommigen dat niet geheel op eigen kracht kunnen.

Schuldpreventie is daarom een belangrijk middel om tijdig in te grijpen zodat voorkomen kan worden dat schulden ontstaan of beginnende schulden groter worden. Daarnaast is het belangrijk om het taboe en de schaamte te doorbreken door geldzorgen bespreekbaar te maken. Vormen van preventie zijn het stimuleren van het gebruik van alle beschikbare inkomensvoorzieningen, het geven van voorlichting of budgetcursussen, het trainen van het netwerk in het herkennen van en vroegtijdig actief handelen bij geldzaken of geldzorgen.

Volgens de MER 2024 is het goed kunnen omgaan met geld een vereiste om rond te komen en financieel zelfredzaam te zijn. Echter, sterke financiële vaardigheden zijn niet voor iedereen vanzelfsprekend. Om de financiële kennis en vaardigheden van onze inwoners te vergroten is meer voorlichting nodig. Zo werken we richting meer zelfredzame inwoners die financieel fit zijn en goed mee kunnen doen in onze samenleving. We gaan, samen met verschillende lokale partners, workshops organiseren over geldzaken waarbij men meer leert over het goed omgaan met geld, budgetteren en het voorkomen van schulden. De workshops worden georganiseerd op verschillende plaatsen in het dorp en zullen toegankelijk zijn voor alle inwoners van Alblasserdam die behoefte hebben aan kennis en handige vaardigheden op het gebied van financiën. Tijdens deze workshops worden ook de miniregelingen onder de aandacht gebracht.

Het tegengaan van niet-gebruik van inkomensregelingen blijft een belangrijk aandachtspunt. Veel mensen maken geen gebruik van financiële hulp, terwijl ze er wel recht op hebben. Hierdoor kan de bestaanszekerheid van inwoners in de knel komen. Het stimuleren van het gebruik van alle

beschikbare inkomensondersteuningen is daarom belangrijk en hier willen we de komende jaren op inzetten. Het wetsvoorstel proactieve dienstverlening moet daarbij gaan helpen. Door inwoners actief te wijzen op de beschikbare minimaregelingen wordt het ontstaan of verergeren van schulden voorkomen. Dit kunnen we niet alleen. Zoals blijkt uit de inwonersprofielen van het Rekenkamer rapport hebben inwoners weinig vertrouwen in de overheid. Onze lokale partners zijn breed bekend in ons dorp en weten laagdrempelig contact te maken met inwoners die hulp nodig hebben. Daarom willen we samen met betrokken partners kijken hoe we lokale campagnes kunnen vormgeven die het gebruik van minimaregelingen kunnen bevorderen.

Daarnaast zijn we sinds 2020 aangesloten bij Geldfit. Het platform Geldfit heeft als doel ervoor te zorgen dat inwoners eerder bij passende hulp terecht komen en zo hun geldzaken fit te krijgen of te houden. Geldfit bevat een sociale kaart van alle preventieve en curatieve interventies rondom financiële gezondheid in Alblasserdam. Uit het gemeente dashboard van Geldfit blijkt dat de website in 2024 3.510 keer is bezocht als stap naar financiële fitheid. Daarbij hebben 1.401 meetbare vervolgstappen naar hulp en ondersteuning gezet. Het dashboard laat hierbij duidelijke pieken zien bij een communicatie impuls vanuit het landelijke programma. De komende planperiode gaan we het gebruik van Geldfit intensiveren om het vroegtijdig bereik van Alblasserdammers met geldzorgen te vergroten. Zo zal actiever worden gecommuniceerd over dit platform op de gemeentelijke kanalen.

Sociale participatie is volgens het Nibud belangrijk voor jong en oud. Door culturele en sportieve activiteiten te stimuleren, wordt sociale uitsluiting voorkomen. Sporten heeft een preventieve werking en kan bijdragen aan het verminderen van stress. Alblasserdam stelt sinds 2022 jaarlijks budget beschikbaar via het Brughuis voor inwoners vanaf 18 jaar die willen sporten. Met de regeling 18+ sporten worden volwassenen ondersteund in het financieren van sportabonnementen. De welzijnscoach bekijkt of een inwoner in aanmerking komt voor deze regeling en verzorgt de betaling aan de vereniging. Voor jongeren tot en met 17 jaar kennen we het SMS-kinderfonds, dat wordt uitgevoerd door Stichting Leergeld Drechtsteden. Volgens het Rekenkamer onderzoeksrapport ondersteunen we met deze inzet het cultureel kapitaal van jongeren op langere termijn. Deze sportregelingen blijven we de komende jaren onverminderd uitvoeren.

Jongeren

Uit onderzoek blijkt dat jongeren makkelijk in financiële problemen komen. Uit onderzoek van het Nibud blijkt dat 1 op de 5 jongeren te maken heeft met (ernstige) betaalproblemen. Beginnende geldproblemen hebben bij jongeren vaak gevolgen voor hun toekomst en raken hen daarmee in hun bestaanszekerheid. Volgens de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024¹¹ heeft 26% van de jongvolwassenen in Alblasserdam moeite om alles te betalen wat moet en heeft 23% het gevoel weinig controle te hebben over geldzaken. De financiële kwetsbaarheid van jongeren wordt volgens het Nederlands Jeugdinstituut veroorzaakt door weinig eigen vermogen terwijl ze vanaf 18 jaar te maken krijgen met veel financiële verantwoordelijkheden en mogelijkheden.

Het is daarom belangrijk om de komende planperiode specifieke inzet te plegen om de financiële zelfredzaamheid van jongeren te bevorderen.

18 worden is een belangrijk life-event in het leven van een jongere. In Alblasserdam is de kaart '18+ worden' ontwikkeld, met als doel om jongeren te wijzen op de verschillende financiële verantwoordelijkheden waar zij mee te maken krijgen doordat ze 18 jaar zijn geworden. De jongere ontvangt de kaart in de maand dat hij/zij 18 jaar wordt van de gemeente. De kaart is bij de ontwikkeling getoetst aan een groep jongeren bij Stichting Jeugd-Punt. Omdat het belangrijk is om aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren wordt de kaart opnieuw getoetst aan de nieuwe generatie jongeren in Alblasserdam. We trachten hiermee, vóór en dóór jongeren, een vernieuwde kaart te ontwikkelen die jongeren meer aanspreekt en hen beter voorbereid op hun financiële verantwoordelijkheden in de volgende fase van hun leven. Hierbij wordt ook gekeken naar het toevoegen van een QR-code die leidt naar een website die beter aansluit bij de informatiebehoefte van jongeren.

Het is belangrijk dat jongeren met beginnende schulden de route naar hulp weten te vinden. Hiervoor gaan we verschillende communicatiemiddelen inzetten. De Informatiekaart Geldzorgen

¹¹ De Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen is gericht op jongeren tussen de 16 en 25 jaar.

wordt verspreid onder plaatsen waar jongeren vaak zijn. Daarnaast heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid samen met Geldfit de campagne 'Geldstress' opgezet. Deze campagne is gericht op jongeren tussen de 18 en 27 jaar met beginnende geldproblemen. Door middel van verschillende instrumenten worden jongeren gestimuleerd om hulp te zoeken bij geldzorgen. We gaan de komende periode actief aan de slag met het uitrollen van een lokale campagne 'Geldstress' en maken hierbij gebruik van het bestaande materiaal uit de campagnetoolkit. We gaan tevens de mogelijkheden verkennen om ook een lokale onlinecampagne op te zetten.

Door vroegtijdig in te zetten op financiële educatie geven we kinderen een goede basis voor een financieel gezonde toekomst. Kinderen ontwikkelen op jonge al financiële gewoontes. Door het geven van geldlessen leren kinderen op vroege leeftijd financieel gezond gedrag. Scholen kunnen een belangrijke rol spelen financiële educatie. Het Rijk heeft onder de subsidieregeling financiële educatie middelen beschikbaar gesteld aan scholen voor geldlessen op school en om ouders te ondersteunen in de financiële opvoeding van hun kind. We wijzen scholen actief op deze subsidieregeling en ondersteunen hen, waar nodig, bij de uitvoering.

Ouderen

Net als jongeren krijgen ouderen te maken met een belangrijk life-event, namelijk het bereiken van AOW en pensioengerechtigde leeftijd. Bij deze levensovergang komen wederom verschillende financiële veranderingen en verantwoordelijkheden kijken. Het is daarom belangrijk dat we onze inwoners ook goed informeren over deze fase van hun leven. Om dit te doen willen we een brief sturen naar inwoners die bijna de pensioengerechtigde leeftijd bereiken waarin we hen wijzen op de financiële veranderingen en hen informeren over het gebruik van verschillende regelingen en voorzieningen.

Samenwerking met en tussen maatschappelijke partners

Het inrichten van een sterke lokale schuldenketen is van belang om de inwoners van Alblasserdam zo goed mogelijk te kunnen bereiken en te ondersteunen. Alblasserdam is een kleine gemeente met een sterk sociaal netwerk. Om de inwoners van Alblasserdam zo goed mogelijk te ondersteunen is het belangrijk dat partners elkaar zo goed mogelijk kunnen vinden. In dat kader heeft in het voorjaar van 2025 een mini-symposium plaatsgevonden met bijna 40 professionals met als thema de 'samenwerking tussen professionals en vrijwilligersorganisaties'. In bijlage 3 treft u het visuele verslag van de bijeenkomst. Door elkaars krachten goed te benutten en korte lijntjes te hebben kunnen inwoners tijdig warm doorverwezen worden naar de juiste hulpverlening. Het is belangrijk om goed met elkaar in verbinding te blijven. De volgende bijeenkomst zal in het najaar van 2025 plaatsvinden en wordt samen met de Adviesraad Sociaal Domein georganiseerd.

We blijven de verbinding tussen lokale en regionale partners stimuleren door jaarlijks twee netwerkbijeenkomsten te organiseren. Hierbij trekken we altijd op met een partner uit het lokale veld en behandelen we een specifiek thema ter bevordering van de onderlinge samenwerking.

Hoewel we in Alblasserdam al korte lijntjes hebben, bleek uit de laatste netwerkbijeenkomst dat de onderlinge samenwerking nog verbeterd kan worden. Het opgeheven platform Geldzaken heeft hier eerder gepoogd een bijdrage aan te leveren. Uit gesprekken met partners in 2024 is naar voren gekomen dat er behoefte is aan meer *effectieve* contactmomenten waarbij concrete vraagstukken worden besproken. Dit is in lijn met de aanbeveling van de Rekenkamer in het onderzoeksrapport naar Armoede en ongelijkheid. De gemeente gaat in gesprek met partners op zoek naar het opzetten een structurele vorm van overleg, centraal aan de opgave in Alblasserdam en passend bij de behoeften en doelstellingen van de betrokken organisaties.

Inzet en bereik GR Sociaal

De GR Sociaal draagt naast de lokale inzet ook op regionaal niveau bij aan preventie. Dit doen we als volgt.

Lokale Samenwerking

We werken samen met de lokale keten van partners als de wijkteams, vrijwilligersorganisaties etc. Er worden ketenpartnerbijeenkomsten georganiseerd, voorlichtingen gegeven, deelgenomen aan lokale

samenwerkingsoverleggen met partners en we zijn regelmatig aanwezig op locatie in de gemeente. We delen kennis maar zorgen ook voor goede afstemming rondom individuele inwoners met vragen. Informatie over het voorkomen en hulp bij schulden is voor partners en inwoners beschikbaar via een speciale website <https://samenbeginthier.nl>.

Budgetcursus, budgetbeheer en Sociaal Leenfonds

Voor inwoners die hulp nodig hebben bij het budgetteren of de administratie bieden we een gratis budgetcursus aan in samenwerking met het Da Vinci college. Deze cursus kan door alle inwoners die hier hulp bij nodig hebben uit de Drechtsteden gevolgd worden (ook digitaal). Daarnaast bieden we ook hulp aan bij het ordenen van de administratie door inzet van het A-team.

Voor inwoners met kans op of kleine schulden en behoefte aan ondersteuning bij het huishoudboekje wordt er preventief budgetbeheer aangeboden waarbij de inwoner geholpen wordt bij de betaling van de vaste lasten en (grotere) financiële problemen voorkomen worden.

Om kleine schulden snel af te kunnen betalen en ervoor te zorgen dat deze niet uitgroeien tot problematische schulden is er in samenwerking met Stichting Urgente Noden Drechtsteden (SUND) een 'Sociaal Leenfonds' opgericht. Via dit fonds hebben hulpverleners de mogelijkheid om een renteloze lening aan te vragen voor hun cliënten (tot een maximumbedrag van € 2.500) om openstaande rekeningen of betalingsachterstanden te betalen. Sinds de start van het Sociaal Leenfonds op 1 april 2022 zijn er in tot eind 2023 42 leningen verstrekt.

Samenwerking met landelijke partners

Op het SamenWerkplein werken we actief samen met landelijke (en regionale) partners als de Belastingdienst & Dienst Toeslagen, Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), de Sociale Verzekeringsbank (SVB), het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de bibliotheek en Vluchtelingenwerk Nederland. Doorgaans zijn deze partijen enkel digitaal, telefonisch of bij enkele landelijk verspreide locaties te bereiken. Regionaal is er met het SamenWerkplein echter een fysiek punt georganiseerd waar al deze partijen samenkomen op één plek en inwoners laagdrempelig hulp, informatie en advies krijgen. Doordat alle partijen bij elkaar zitten kan er fysiek snel geschakeld worden en integraal worden samengewerkt. Dit initiatief is uniek in Nederland in deze vorm en is ook één van de praktijkinitiatieven van het Overheidsbreed Loket van het landelijk programma Werk aan Uitvoering (WAU) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten WAU is echter een overheidsbreed programma waarbij diverse ministeries, publieke uitvoerders en medeoverheden betrokken zijn.

Nieuwe initiatieven/activiteiten

De GR Sociaal draagt naast bovenstaande inzet voor de komende jaren ook via nieuwe initiatieven/activiteiten bij aan preventie. De landelijk in ontwikkeling zijnde wetgeving rondom proactieve dienstverlening biedt ook mooie kansen op het gebied van preventie. We gaan met behulp van deze wetgeving de verdere mogelijkheden onderzoeken voor bijvoorbeeld gegevensuitwisseling met de Belastingdienst met betrekking tot niet-gebruik van toeslagen en het ambtshalve verstrekken van regelingen.

We gaan daarnaast steviger inzetten op life-events of overgangsmomenten in onze dienstverlening voor inwoners die bij ons bekend zijn (met bv. een uitkering of lopend schuldhelpverleningstraject), zodat we hier vroegtijdig op kunnen adviseren, maar ook de juiste ondersteuning op kunnen inzetten. Voorbeelden zijn (niet limitatief):

- Inwoners die op korte termijn een AOW-uitkering zullen ontvangen uitnodigen voor een gesprek om uitleg over de wijziging te geven en de gevolgen voor het inkomen toe te lichten. Tevens wordt gecontroleerd of er aanvulling op de AOW nodig is. Als dat het geval is wordt dit op het SamenWerkplein samen met de SVB in gang gezet.
- Inwoners die (parttime) aan het werk gaan vanuit een bijstandsuitkering: extra toelichting geven op de gevolgen voor het inkomen, hoe het loon verrekend wordt en wat dit betekent voor de uitkering, waar rekening mee moet worden gehouden eventueel bij de toeslagen etc.
- Inwoners met een uitkering waarvan het jongste kind 18/ 21/ 27 jaar wordt om hen zodoende te informeren over de effecten hiervan voor o.a. de uitkering, toeslagen etc.

4. Vroegsignalering

Wat is vroegsignalering?

Financiële problemen kunnen vergaande gevolgen hebben op het functioneren van een huishouden (o.a. VNG, 2024). Vroegsignalering is het vroegtijdig signaleren van financiële problemen en het aanbieden van hulp hierbij om deze beheersbaar te houden. Vroegsignalering is dé manier om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot (problematische) schulden.

Geïndiceerde preventie richt zich op inwoners die betalingsachterstanden of andere financiële problemen hebben. We zetten in Alblasserdam in op onderstaande vormen van geïndiceerde preventie.

Vroegtijdige signalering door formele en informele organisaties

Alblasserdam wordt gekenmerkt door een sterk en breed sociaal netwerk van maatschappelijke partners zoals formele (welzijns)partners in het Brughuis, vrijwilligersorganisaties waaronder de Voedselbank, Kledingbank, SchuldHulpMaatje, Stichting Helpende Handen en Hip Helpt, kerkgemeenschappen, de Bibliotheek én buurt- en sportverenigingen. Daarnaast is er een dorps karakter waarbij men voor elkaar zorgt en naar elkaar omkijkt. Dit is een groot goed waar we trots op zijn. Daarmee dragen vele partijen in ons dorp bij aan het vroegtijdig signaleren en verhelpen van verschillende hulpvragen, zo ook financiële zorgen. Door de korte lijntjes weet men elkaar onderling goed te vinden en kunnen inwoners met geldzorgen actief verwezen worden naar (lokale) hulporganisaties. De inzet van professionals én vrijwilligers is in Alblasserdam onmisbaar om kwetsbare vrijwilligers te blijven ondersteunen.

Ook de sociale omgeving van inwoners met geldproblemen kan een belangrijke signalerende rol spelen. In Alblasserdam wordt daarnaast ook via verschillende initiatieven ingezet op vroegtijdig signaleren:

- De groep Minima Alblasserdam, ofwel de Minimaatjes, is een netwerk van lotgenoten die elkaar ondersteunen, tips uitwisselen en schaamtegevoelens rondom financiën doorbreken. De groep verzamelt elke maandag in het MFC Maasplein en heeft een groeiend sociaal platform. Ook worden verschillende sociale activiteiten georganiseerd voor minima. Hierbij wordt ook verbinding gelegd met partners zoals Quiet Drechtsteden in Alblasserdam.
- Het project BuurtKracht wordt onder andere ingezet op het bevorderen van de cohesie en het vergroten van de sociale kracht in twee buurten. Door in te zetten op het versterken van sociale bindingen in wijken kijkt men meer naar elkaar om. Zo valt het eerder op als mensen mogelijk geldzorgen hebben, door bijvoorbeeld veel ongeopende post, dichte gordijnen of bezoek van incassobureaus.
- Bij het Meldpunt Zorg en Overlast kunnen inwoners zich melden als ze zich zorgen maken over een familielid, buur of iemand anders in hun omgeving. Het Meldpunt Zorg en Overlast ontvangt ook meldingen over mensen met financiële problemen en zet deze signalen door naar de juiste partner.
- In het IKC 't Nokkenwiel en IKC Het Palet zijn tot eind 2027 twee brugfunctionarissen werkzaam, aangesteld door een subsidie van het Rijk. De brugfunctionarissen helpen ouders op weg met verschillende hulpvragen en zorgen die niet direct te maken hebben met onderwijs. Met het initiatief IKC Samen wordt gebouwd aan een gemeenschap die ouders kan ondersteunen. Hiervoor is ook de samenwerking gelegd met belangrijke lokale partners zoals de Voedselbank.

Het is belangrijk dat inwoners met geldzorgen de weg naar hulp weten en bekend zijn met de regelingen die zij kunnen gebruiken ter ondersteuning. De komende planperiode zetten we deze activiteiten op vroegsignalering voort en verkennen we manieren om de bewustwording rondom dit thema te vergroten en geldzorgen meer bespreekbaar te maken. Dit doen we door het bereik van onze communicatie te vergroten en meer inwoners met geldzorgen te bereiken én meer bekendheid te geven aan de maatschappelijke partners die ondersteuning kunnen bieden.

De Informatiekaart Geldzorgen bevat een overzicht van alle organisaties en voorzieningen die inwoners kunnen ondersteunen bij financiële vragen en zorgen. De informatiekaart is te vinden op strategische punten/ vindplaatsen in ons dorp, waaronder het Brughuis, de Rederij, de

Voedselbank, het ParticiPand, buurtcentra/wijkhuizen zoals De Pion en het MFC Maasplein. Daarnaast is de kaart ook online te vinden op onze website. Vanwege een aantal ontwikkelingen in het lokale veld is de kaart aan vernieuwing toe. We gaan de informatiekaart in gezamenlijkheid met alle ketenpartners armoede en schuldhulpverlening aanpassen. De vernieuwde informatiekaart wordt daarna opnieuw verspreid onder de huidige vindplaatsen. Verder zullen we, op basis van de Preventieve Postcode Aanpak (PPA)¹² verkennen hoe we de informatiekaart op nóg meer vindplaatsen kunnen krijgen, zoals lokale ondernemingen en ontmoetingsplaatsen.

Ons dorp heeft een rijke diversiteit aan inwoners. Uit data van het CBS blijkt dat ruim 40% van de inwoners met een langdurige schuld in 2024 niet uit Nederland afkomstig was. Om alle hulpvragers beter te bereiken is het wenselijk om onze communicatie hierop aan te passen. Door onze communicatiemiddelen ook beschikbaar te maken in verschillende talen kan een bredere doelgroep worden bereikt en hen sneller hulp worden geboden. Bij de herontwikkeling van de Informatiekaart Geldzorgen wordt een QR-code toegevoegd waarmee inwoners een digitale versie van de kaart kunnen bekijken in verschillende talen.

De webpagina van de gemeente 'Hulp bij geldzaken' bevat veel informatie over de verschillende partners die inwoners kunnen ondersteunen en een overzicht van regelingen. Echter, door de veelheid aan informatie is de website niet overzichtelijk. Daarom wordt de webpagina vernieuwd en overzichtelijker opgesteld om inwoners beter te kunnen verwijzen naar hulp en ondersteuning.

Wettelijke vroegsignalering

Per 1 januari 2021 is de Wgs gewijzigd en is vroegsignalering een wettelijke taak voor gemeenten geworden. In bijlage 1 wordt het wettelijk kader nader toegelicht. In 2025 vindt een landelijke evaluatie plaats van de wijziging op de Wgs op het onderdeel vroegsignalering. De NVVK, VNG, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Divosa werken aan een verbeterplan vroegsignalering.

In Alblasserdam geven we uitvoering aan wettelijke vroegsignalering door middel van 'Vroeg Eropaf', een structurele samenwerkingsketen tussen de gemeente, GR Sociaal, Het Brughuis waaronder Bureau Sociaal Raadsliden, SchuldHulpMaatje en vaste lastenpartners zoals zorgverzekeraars, energie- en drinkwaterbedrijven en woningcorporaties. Via 'Vroeg Eropaf' worden Alblasserdammers met een betalingsachterstand vroegtijdig gesignaleerd, outreachend benaderd en hulp geboden. De afgelopen jaren hebben we inwoners benaderd via brieven, telefoongesprekken, SMS of huisbezoeken, afhankelijk van de ernst van de situatie.

Het onderzoek naar Armoede en ongelijkheid van de Rekenkamer Alblasserdam benoemd terecht dat de vroegsignalering in Alblasserdam nog niet voorspoedig genoeg verloopt en roept op om de komende tijd met prioriteit hierin te investeren. Een goede vroegsignalering is van belang om erger te voorkomen voor onze inwoners. Om deze taak lokaal goed uit te kunnen voeren zijn de afgelopen maanden al de nodige stappen gezet ten aanzien van kennisbevordering en actievere samenwerking. Eind 2024 is een gebruikerstraining gevolgd voor het programma 'Vroeg Eropaf' om de signalen beter te kunnen verwerken en zijn diverse informatiebijeenkomsten bijgewoond om kennis uit te wisselen met gemeenten en vaste lastenpartners. Ook zijn de samenwerkingsafspraken vroegsignalering tussen de SDD en de gemeente Alblasserdam herzien.

Het lokale deel van de samenwerkingsafspraken vroegsignalering vergt verdere invulling en uitwerking. Onderdeel van deze uitwerking is het verfijnen van het lokale afwegingskader aan de hand van beschikbare databronnen, zoals het CBS en de PPA, en lokale kennis en expertise. Hierbij wordt bepaald welke triage gevoerd wordt bij de binnengekomen signalen. Zo kan gedacht worden aan het prioriteren van signalen van betaalachterstanden van bij bepaalde situaties of inwonerskenmerken, zoals huishoudens met kinderen, ouderen, of sociale huurders. Ook wordt een duidelijke en eenduidige werkinstructie opgesteld. De komende planperiode werkt de gemeente het lokale deel van de samenwerkingsafspraken verder uit met het Brughuis en SchuldHulpMaatje Alblasserdam.

¹² De Preventieve Postcode Aanpak geeft inzicht in schuldenproblematiek op postcodeniveau. Op basis van data van financiële ondersteuningsaanvragen en informatie over socio-demografische kenmerken wordt een analyse gemaakt van de waarschijnlijkheid van het aantreffen van financiële problematiek.

Inzet en bereik GR Sociaal

De GR Sociaal draagt naast de lokale inzet ook op regionaal niveau bij aan vroegsignalering. Dit doen we als volgt.

Betalingsachterstanden

De GR Sociaal voert een deel van de vroegsignalering uit en pakt de signalen op van bijstandsgerechtigden en inwoners die recent een schuldhulpverleningstraject gevolgd hebben. Het lokale wijkteam in de gemeenten pakt de andere signalen op.

Bestaanszekerheidsgesprek

Een ander instrument dat ingezet wordt is het brede bestaanszekerheidsgesprek. Daarbij wordt ook gekeken naar de achtergrond van de problemen. Er is onder andere aandacht voor mentale problemen, het kunnen rondkomen met weinig middelen, eventuele verslavingsproblematiek etc. Vanuit de gezamenlijkheid verbinden we hierop met het wijkteam (welke ondersteuning kunnen zij bieden bij dit soort problemen) en met de Wmo voor bijvoorbeeld begeleiding. We besteden hier meer aandacht aan en wijzen actief door.

Nieuwe initiatieven/activiteiten

In de komende planperiode onderzoeken we of en hoe we de bestaanszekerheidsgesprekken kunnen uitbreiden naar alle inwoners die bij schuldhulpverlening bekend zijn en deze kunnen integreren met de gesprekken die bij melding schuldhulpverlening gevoerd worden (onafhankelijk van of inwoners ook een uitkering hebben). Met gemeenten bespreken we de wensen en mogelijkheden voor deze gesprekken voor inwoners zonder uitkering of bekendheid bij schuldhulpverlening (bijvoorbeeld werkende armen).

Ook gaan we inzetten op integraler aanpakken van vroegsignalering door de uitvoering binnen de verschillende opgaven van de GR Sociaal, zoals Ontwikkelen naar Werk en Zorgen voor Ondersteuning, aan elkaar te verbinden. Daarmee bedoelen we dat we ook binnen de andere opgaven expliciet aandacht besteden aan eventuele financiële problematiek en het herkennen van de signalen. Op dit laatste gaan we medewerkers extra trainen en gaat Schuldhulpverlening op afgesproken tijden aansluiten bij deze opgaven, zodat er aandacht voor blijft, kennis gedeeld wordt en er direct gespard kan worden over casussen of andere vragen. Vervolgens zorgen we voor een warme verbinding met Schuldhulpverlening, zodat zij snel kunnen handelen op de hulpvragen die er zijn.

5. Curatie

Het woord curatie zegt het eigenlijk al: curatie is genezen. Curatieve schuldhulpverlening is gericht op het stabiliseren en oplossen van schuldenproblematiek met als doel inwoners met (problematische) schulden te helpen aan een duurzame schuldenvrije toekomst. Met problematische schulden wordt de situatie bedoeld waarin te voorzien is dat iemand de schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen.¹³ In ieder geval de situatie waarin niet binnen 36 maanden alle openstaande vorderingen betaald kunnen worden (met een betalingsregeling). Om zorg te dragen voor een duurzame schuldenvrije toekomst is er niet alleen oog voor de schulden zelf maar ook voor de omstandigheden die hiermee verband te houden. Dit betekent dat er nauw samengewerkt wordt met de keten van hulpverlening en het netwerk van de inwoner. Schulden staan zoals eerder aangegeven immers zelden op zichzelf en vragen een integrale aanpak waaraan een ieder vanuit zijn of haar expertise een bijdrage levert. Curatieve schuldhulpverlening bevat een breed palet aan mogelijkheden en wordt uitgevoerd aan de hand van de wettelijke kaders van de Wgs en de landelijke richtlijnen van de NVVK. Meer informatie over de kaders en landelijke richtlijnen is opgenomen in bijlage 4. De landelijke ontwikkelingen zoals de basisdienstverlening en de invoering van een integraal schuldenoverzicht zijn verwerkt in de paragraaf 'wat streven we na voor de komende 4 jaar'.

Uitvoering en proces

Iedere inwoner die hulp wil bij zijn of haar schulden of in een financiële crisissituatie¹⁴ zit kan zich aanmelden bij de GR Sociaal voor schuldhulpverlening. Dit kan digitaal, persoonlijk of telefonisch. Ook partners vanuit de keten kunnen inwoners aanmelden, zoals beschermingsbewindvoerders, vrijwilligers of medewerkers van het wijkteam. Na de melding worden inwoners uitgenodigd voor een eerste gesprek waar de hulpvraag wordt vastgesteld en wordt gestart met het schuldhulpverleningstraject. Een schuldhulpverleningstraject kan afhankelijk van de hulpvraag meerdere uitkomsten hebben. Zo kan het zijn dat:

- Iemand alleen advies nodig heeft;
- Er behoefte is aan het samen treffen van betalingsregelingen;
- De situatie zo problematisch is dat er een schuldregeling nodig is waarbij de schulden worden afgelost voor een overeengekomen bedrag mét kwijtschelding.

Ook lokale partijen kunnen betrokken zijn bij en tijdens het curatieve gedeelte. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan het wijkteam en lokale vrijwilligersorganisaties waaronder SchuldHulpMaatje of Humanitas. De aanpak van deze partijen is een aanvulling op de professionele schuldhulpverlening of kan professionele schuldhulpverlening voorkomen (zie onder preventie). Als er sprake is van professionele schuldhulpverlening, kan de hulp van deze partijen een goede aanvulling zijn. Zij kunnen de hulpvrager blijven ondersteunen tijdens het traject. Uitgebreide informatie over het schuldhulpverleningsproces is te vinden in bijlage 2.

Wat hebben we bereikt (terugblik naar de afgelopen 4 jaar)?

Het vorige beleidsplan 'SamenWerken aan perspectief' richtte zich op het voorkomen, beheersbaar maken en oplossen van financiële problemen en schulden in combinatie met de omstandigheden die hiermee samenhangen. Het plan was tot stand gekomen in de coronatijd waarbij de verwachting was dat de armoede- en schuldenproblematiek in Nederland enorm zou toenemen en dat er zelfs sprake zou zijn van een boeg golf van hulpvragen voor schuldhulpverlening. De verwachte boeg golf is uitgebleven maar wel werd Nederland kort na afloop van de coronacrisis geconfronteerd met een nieuwe crisissituatie, namelijk de energiecrisis. Deze zorgde opnieuw voor extra onzekerheid of inwoners nog wel konden rondkomen. En heeft ervoor gezorgd dat veel huishoudens in de financiële problemen kwamen door onder andere de immens hoge prijzen van energie en gas en de inflatie, waardoor boodschappen en andere kosten van het dagelijks leven steeds duurder werden. Daarnaast heeft ook de steeds verder toenemende complexiteit van wet- en regelgeving, voorzieningen en regelingen zeker niet geholpen bij het voorkomen en groeien van financiële problemen.

In het vorige plan was een viertal speerpunten opgesteld waar goede resultaten op bereikt zijn, te weten

- Inwoners eerder en beter bereiken;
- Zorgen voor een makkelijk en laagdrempelig schuldhulpverleningsproces;
- Het wegnemen van obstakels voor bestaanszekerheid;
- Stabiliteit bieden en bevorderen.

Inwoners eerder en beter bereiken

Het bereik van het aantal inwoners met (problematische) schulden is in de afgelopen jaren toegenomen. Dit vertaalt zich in een toename van het aantal gestarte schuldhulpverleningstrajecten in de afgelopen jaren. Het aantal gestarte schuldhulpverleningstrajecten is gestegen van 1.079 in 2020 naar 1.459 in 2023. Gezien het feit dat het aantal mensen dat zich meldt voor schuldhulpverlening flink lager is dan het aantal mensen met problematische schulden is dit een zeer positieve ontwikkeling. Ter illustratie landelijk hebben circa 730.000 huishoudens problematische schulden en melden een kleine 80.000 mensen zich bij schuldhulpverlening. Daarnaast is ook de gemiddelde schuld van inwoners in een schuldhulpverleningstraject in de Drechtsteden fors gedaald van een gemiddelde schuld van € 57.154 in 2020 naar € 36.019 in 2023. Zowel de stijging van het aantal trajecten als de daling van de gemiddelde schuld zijn goede indicaties dat we inwoners eerder weten te bereiken (en daardoor minder hoge schulden hebben).

De inzet om meer mensen met (problematische) schulden eerder en beter te bereiken via vroegsignalering door middel van het outreachend benaderen van inwoners met betalingsachterstanden en het inzetten van communicatiecampagnes met informatie door het Rijk en de GR Sociaal heeft effect gehad op het bereik. Dit geldt ook voor de nieuw opgezette samenwerking in gemeentegerichte teams onder één integrale opgave Bestaanszekerheid, en de intensivering van samenwerking met o.a. partners als het wijkteam door bijvoorbeeld het uitbreiden van werken op locatie. Schuldhulpverleners nemen deel aan lokale overleggen, hebben veel contact met partners en collega's binnen de opgave waar wordt samengewerkt vanuit inkomen, minimaregelingen en invordering.

Voor ondernemers bieden we inmiddels specifieke hulp. We hebben voor ondernemers een samenwerking met het Regionaal Bureau Zelfstandigen (RBZ).¹⁵ We zorgen voor een warme overdracht en het helpt dat RBZ fysiek op het SamenWerkplein aanwezig is. Voor ex-ondernemers bieden we ook hulp bij het afronden van de boekhouding.

Zorgen voor een makkelijk en laagdrempelig schuldhulpverleningsproces

Het schuldhulpverleningsproces is vereenvoudigd door aansluiting bij en inzet van landelijke innovaties als Collectief Schuldregelen en het Schuldenknooppunt. Door inzet van collectief schuldregelen gaan schuldeisers bij voorbaat akkoord met voorstellen wat bijdraagt aan kortere doorlooptijden. Hetzelfde geldt voor het Schuldenknooppunt, wat voorziet in snellere communicatie en uitwisseling met schuldeisers. Aandachtspunt hierbij is dat nog niet alle schuldeisers landelijk zijn aangehaakt. Verder zijn er stappen gezet in het verbeteren van de samenwerking met externe schuldenbewindvoerders door het invoeren van een structureel overleg voor de samenwerking met schuldhulpverlening en de uitvoering van adviesrecht bij schuldenbewind. Qua resultaten scoren we hoog op het slagingspercentage van onze trajecten: van 73% in 2020 naar 94% in 2023 bij de stabilisatietrajecten en 96% bij de schuldregelingstrajecten. Ook de wachttijd is flink verbeterd door onze aanpassingen: van 77% binnen 10 werkdagen na melding uitgenodigd naar 91% in 2023.

Het wegnemen van obstakels voor bestaanszekerheid

De dienstverlening is stress-sensitief ingericht en alle medewerkers zijn hierin geschoold. Hierin zijn we landelijk één van de koplopers en is er zelfs een handleiding ontwikkeld voor andere gemeenten. Het vermogen van inwoners om zelf zaken te kunnen doen is de basis voor het maatwerk dat wordt geboden bij de ondersteuning en het oplossen van schulden. Bij inwoners met een bijstandsuitkering én problematische schulden kan schuldhulpverlening verplicht worden gesteld. Schuldenproblematiek is een belangrijke belemmering voor participeren of het deelnemen aan het arbeidsproces. Door de schuldhulpverlening bij inwoners met een uitkering verplicht te stellen, proberen we inwoners te laten inzien dat het oplossen van de schulden echt noodzakelijk is voor hun bestaanszekerheid en toekomstperspectief.

Stabiliteit bieden en bevorderen

Om sneller toekomstperspectief te bieden en te zorgen dat inwoners niet langdurig belemmerd worden hebben we de duur van de BKR-registratie van een schuldregeling verkort van 3 jaar naar 6 maanden. Een BKR-registratie kan een belemmering zijn om weer bepaalde financiële keuzes te kunnen maken. Zo

¹³ Definitie 'problematische schuld' van de NVVK.

¹⁴ Onder crisis wordt verstaan: een dreigende woningontuiming, afsluiting van gas- elektriciteit of water.

¹⁵ Regionaal Bureau Zelfstandigen, onderdeel van de gemeente Rotterdam dat de specialistische schulddienstverlening voor ondernemers voor een aantal gemeenten uitvoert.

kan de BKR-registratie invloed hebben op het afsluiten van een telefoonabonnement of het kopen van een huis. Het verkorten van de BKR-registratie wordt slechts door enkele gemeenten toegepast waardoor we één van de koplopers zijn met dit initiatief. Momenteel is dit landelijk onderwerp van gesprek waarbij de insteek is dat elke gemeente dit gaat toepassen.

Tevens is de afgelopen vier jaar de publieke uitvoering van schuldenbewind door de GR Sociaal bestendigd en onderdeel geworden van de dienstverlening op het gebied van schulden. De aanpak schuldenbewind is succesvol te noemen. Door de stress-sensitieve aanpak en snelle koppeling met schuldhulpverlening kent deze een kortere doorlooptijd dan de gemiddelde doorlooptijd van de markt. De gemiddelde doorlooptijd bedraagt bij de GR Sociaal circa 2,5 jaar tot 3 jaar ten opzichte van minimaal 5 jaar landelijk, waarbij 30% zelfs langer dan 5 jaar duurt.¹⁶

Wat streven we na voor de komende 4 jaar?

We blijven ons onverminderd inzetten om inwoners ondersteuning te bieden bij geldzorgen en schulden en hen te helpen bij het beheersbaar maken en oplossen hiervan. We behouden daarin alle activiteiten die werken en goed lopen binnen het proces. Wanneer gekeken wordt naar landelijke ontwikkelingen op wetgevingsgebied, signalen vanuit de samenleving, schuldhulpverleners en inwoners staat het hebben van ademruimte en rust centraal, maar ook het snel krijgen van perspectief op een schuldenvrije toekomst. Het is belangrijk rust en overzicht te geven en te laten zien dat er licht is aan het einde van de tunnel. Maar ook het schuldenvrij blijven en daarmee ook een betere financiële toekomst is van cruciaal belang. Inwoners moeten schuldenrust krijgen en perspectief op een duurzame schuldenvrije toekomst.

Daarmee staat voor curatie de komende 4 jaar het volgende centraal in onze aanpak:

Schuldenrust: Inwoners hebben snel en eenvoudig overzicht en weten waar ze aan toe zijn.

Perspectief: Inwoners hebben snel en op maat een oplossing voor hun schulden.

Wat gaan we daarvoor doen en hoe volgen we de resultaten?

Voor schuldenrust zetten we de komende periode in op:

Optimaliseren schuldhulpverleningsproces

We werken verder aan het optimaliseren van het schuldhulpverleningsproces door meer snelheid te brengen in trajecten, de begeleiding van inwoners te intensiveren (meer gesprekken en meer maatwerk op wat nodig is, in plaats van één geldende afspraak voor alle inwoners) en te zorgen dat er één centraal contactpersoon komt voor de inwoner (dit is nu nog versnipperd over meerdere personen). Daarnaast werken we door aan de verdere implementatie van de landelijke afspraken basisdienstverlening, inclusief het verder implementeren van specifieke dienstverlening aan de in de basisdienstverlening genoemde doelgroepen. Beide activiteiten zijn al gestart in 2024, maar lopen door in deze planperiode. De verwachting voor de basisdienstverlening is dat hier de komende jaren (2025-2028) nog de nodige ontwikkelingen en landelijke aanscherpingen op komen.

We gaan snellere trajecten realiseren door o.a. op kortere termijn een eerste gesprek te bieden, en door minder overdrachten in het proces zelf. Dit betekent voor inwoners sneller duidelijkheid en daarmee rust. Door verder te gaan werken met meer begeleiding door één centraal contactpersoon zorgen we voor overzicht en opnieuw voor rust doordat inwoners nauwer contact hebben met dezelfde persoon. Dit sluit ook aan op de landelijke ontwikkelingen rondom basisdienstverlening (maximale doorlooptijd fasen schuldhulpverlening) en op de voorstellen vanuit eerder genoemde onderzoeken waarbij wordt ingezoomd op het belang van het hebben van grip en overzicht. Daarnaast is het cruciaal dat ook landelijk steeds gewerkt blijft worden aan het ontlasten van mensen door continu te kijken hoe ICT (systemen) hieraan optimaal gaan bijdragen.¹⁷ Proactieve dienstverlening heeft landelijk de aandacht door onder andere het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening (dat in 2025 waarschijnlijk in werking zal treden). Waar het kan denken we proactief mee aan landelijke tafels en doen we mee aan landelijke pilots om zaken uit te proberen en te testen. Feitelijk is dit een voortzetting van de weg die we in de vorige planperiode al ingeslagen zijn. We verwachten echter ook hier in 2025-2028 nog de nodige ontwikkelingen.

¹⁶ SEO, 'Bekostiging en beloning van beschermingsbewind bij schulden', 2022.

¹⁷ Denk aan ontsluiting van data, de ontwikkeling van een integraal schuldenoverzicht, een landelijke pauzeknop en de doorontwikkeling van het schuldenknooppunt.

Achterstand betaling zorgverzekering meer dan 6 maanden

Periodiek ontvangen we meldingen welke inwoners met een uitkering meer dan zes maanden achterstand op de betaling van de zorgverzekering hebben. Naar aanleiding van deze meldingen zoeken we actief contact en gaan we in gesprek. Dit doen we vanuit het principe dat we weten dat de achterstand op de betaling van de zorgverzekering in bijna alle gevallen een indicatie is dat er problematische schulden zijn en curatieve schuldhulpverlening nodig is. Deze werkwijze zetten we ook in bij signalen van beslag op de uitkering.

Brede inzet bestaanszekerheidsgesprek

Zoals al onder vroegsignalering is vermeld zetten we het brede bestaanszekerheidsgesprek in en onderzoeken we hoe dit gesprek ook voor alle aanmeldingen Schuldhulpverlening verder vormgegeven kan worden. Het bestaanszekerheidsgesprek is een gesprek met inwoners met een uitkering waarin gekeken wordt hoe het met de inwoner gaat op allerlei leefgebieden (wonen, gezondheid, veiligheid, financiën etc.). Er wordt onder andere besproken of er sprake is van geldzorgen en/of schulden en of iemand wel alles ontvangt waar hij of zij voor in aanmerking komt. Daarbij wordt ook gekeken naar de achtergrond van de problemen. Er is bijvoorbeeld aandacht voor mentale problemen, het kunnen rondkomen met weinig middelen, eventuele verslavingsproblematiek etc. Vanuit de gezamenlijkheid verbinden we hierop met het wijkteam (welke ondersteuning kunnen zij bieden bij dit soort problemen) en met de Wmo voor bijvoorbeeld begeleiding. We besteden hier meer aandacht aan en wijzen actief door.

Samenwerking partners

Niet alleen in het voortraject maar ook tijdens curatie is de samenwerking met vrijwilligersorganisaties en de keten (denk aan lokale informele partners, wijkteams, SchuldHulpMaatje, Humanitas etc.) van belang. Zij melden inwoners soms ook aan, maar staan de inwoner ook bij met hulp en ondersteuning tijdens deze fase. Deze samenwerking blijft daarom onverminderd van belang.

Indicatoren

Met de volgende indicatoren volgen we de komende vier jaar de beoogde resultaten die we met de ingezette activiteiten willen bereiken:

Streven	Indicator	2025 (huidige realisatie en startpunt meting)	2029 (beoogd)
Schuldenrust	Tijd tussen de aanmelding en het eerste gesprek	95% binnen 10 werkdagen*	Handhaven huidige indicator (95% binnen 10 werkdagen)
Schuldenrust	Proactieve dienstverlening voor bijstandsgerechtigden met zorgverzekerings-schulden en beslagleggingen	(Nulmeting begin 2025 te doen = nieuwe activiteit)	80% van de doelgroep is benaderd en krijgt een hulpaanbod
Schuldenrust	Gemiddelde schuld**	De gemiddelde schuld bedraagt € 36.019 (2023)	De gemiddelde schuld is gedaald naar € 30.000

*de wettelijke termijn bedraagt 4 weken

**de gemiddelde schuld heeft een link met vroegsignalering én curatie. Bij curatie zegt deze indicatie met name iets over de snelheid van het proces (schulden lopen daarmee niet onnodig nog langer op)

Voor perspectief zetten we de komende periode in op:

Bereik en samenwerking

Nog te veel mensen zoeken geen hulp bij het oplossen van hun schulden. De komende jaren is er dan ook wederom inzet op het vergroten van het bereik. We versterken de samenwerking met onze lokale partners door het werken op locatie uit te breiden en aanwezig te zijn op vindplaatsen zodat we gezamenlijk de situatie kunnen aanpakken. Dit is ook een speerpunt van het nieuwe kabinet op het gebied van armoede en schulden en geldt ook voor de samenwerking met de aanwezige partners op het SamenWerkplein. We breiden deze partners verder uit en maken concrete afspraken over hoe samen te werken bij individuele casussen. We ontlasten hierbij de inwoner door te zorgen voor warme overdrachten een verbinding. Deze lijn trekken we door naar de samenwerking met beschermingsbewindvoerders. We vergroten onze regierol op schulden door de samenwerking met beschermingsbewindvoerders te verstevigen (het periodieke overleg voort te zetten en afspraken te bestendigen in een convenant) en

zodoende de doorstroom van schuldenbewind naar schuldhelpverlening te verbeteren. Hiermee lopen we vooruit op dit onderdeel van basisdienstverlening. Ter ondersteuning aan bovenstaande wordt er een leerlijn schuldhelpverlening ontwikkeld om de kennis over schuldhelpverlening zowel intern als bij externe partners en instellingen te vergroten. De resultaten monitoren we via de metingen van het aantal nieuw gestarte trajecten.

Aanpassingen in de dienstverlening

- We intensiveren de begeleiding van inwoners tijdens de schuldhelpverleningstrajecten en zetten extra budgetcoaching en begeleiding in om inwoners een stabiele basis te geven. Dit doen we door meer gesprekken dan voorheen te voeren (ook telefonisch). Wat nodig is bepalen we per inwoner, in plaats van één geldende afspraak voor iedereen (maatwerk op de inwoner). We creëren hier ruimte voor door het proces aan te passen (zie ook onder schuldenrust). Zeker gezien de kortere aflospersiode is goede begeleiding essentieel om stabiliteit te bieden en terugval te voorkomen. Dit monitoren we zorgvuldig via het slagingspercentage van het stabilisatie- en het schuldregelingstraject.
- Naast het succesvol afsluiten van schuldregelingstrajecten binnen de curatie, gaan we deze planperiode ook nadrukkelijker inzetten op het succesvol doorlopen van de minnelijke trajecten en daarmee inzetten op het voorkomen van uitval gedurende trajecten.
- Zoals eerder aangegeven zet het kabinet in op het invoeren van de basisdienstverlening schuldhelpverlening. De elementen hiervan worden aan de hand van het landelijke actieplan geïmplementeerd. Elementen die reeds gerealiseerd zijn van de basisdienstverlening bestendigen we. Het gaat dan onder andere om het Convenant Lokale Overheid, laagdrempelige aanmelding, directe start begeleiding en het standaard aanbieden van een saneringskrediet.

Indicatoren

Met de volgende indicatoren volgen we de komende vier jaar de beoogde resultaten die we met de ingezette activiteiten willen bereiken:

Streven	Indicator	2025 (huidige realisatie en startpunt meting)	2029 (beoogd)
Perspectief	Nieuw gestarte trajecten	10% meer inwoners met schulden hebben een hulpaanbod ontvangen ten opzichte van 2023 (1.459)	20% meer inwoners met schulden hebben een hulpaanbod ontvangen ten opzichte van 2023 (1.459)
Perspectief	Slagingspercentage stabilisatietraject	In 75% van de gevallen wordt succesvol een stabilisatietraject* afgesloten	In 90% van de gevallen wordt succesvol een stabilisatie-traject* afgesloten
Perspectief	Slagingspercentage schuldregelingstraject	In 85% van de gevallen wordt succesvol een schuldregelings-traject afgesloten**	In 90% van de gevallen wordt succesvol een schuld-regelingstraject afgesloten**
Perspectief	Succesvolle uitstroom na doorlopen minnelijk traject	Nulmeting begin 2025 te doen, nog niet eerder gemeten	85% van de minnelijke trajecten wordt succesvol afgerond

* Stabilisatie: Onder een positieve afsluiting wordt verstaan: de schulden zijn afbetaald, er is een betalingsregeling getroffen, de schulden zijn geherfinancierd of overdracht naar schuldregeling.

** Succesvol schuldregelingstraject: Een schuldregeling is geslaagd als er een saneringskrediet wordt toegekend, een schuldbemiddeling wordt gestart of als een Wsnp-verklaring wordt afgegeven.

6. Nazorg

Wat is nazorg?

Na het succesvol afronden van een schuldregelingstraject wordt nazorg geboden. Nazorg is maatwerk en afhankelijk van de persoonlijke situatie en behoefte. Het is een essentieel onderdeel van de schuldhulpverlening met als doel de inwoner te ondersteunen bij de start van een schuldenvrij leven, ervoor te zorgen dat de inwoner duurzaam uit de schulden blijft én terugval te voorkomen. Schulden belemmeren positieve ontwikkelingen op allerlei andere levensdomeinen, zoals mee kunnen doen aan de samenleving en in goede gezondheid blijven. Door de financiële zelfredzaamheid te bevorderen, zeker met de kortere doorlooptijd van schuldregelingen, kunnen inwoners duurzaam uit de schulden blijven. Nazorg is daarmee belangrijker dan ooit.

In het paarse kader wordt de huidige werkwijze vanuit de GR Sociaal nader toegelicht. In Alblasserdam zijn de GR Sociaal, SchuldHulpMaatje en Het Brughuis actief op het gebied van nazorg. Zo wordt vanuit de lokale (vrijwilligers)organisaties door veelvuldig contact met hulpvragers een relatie opgebouwd waarbij voorzien kan worden in een effectieve vorm van nazorg.

De GR Sociaal bereidt inwoners tijdens het traject al voor op een goede uitstroom en eventuele nazorg. Dit start een half jaar voordat ze klaar zijn met het aflossen van hun schulden via het schuldregelingstraject. Samen met de inwoner wordt er een plan opgesteld waar gekeken wordt naar de persoonlijke en financiële situatie en de behoefte/noodzaak voor ondersteuning na afronding van het traject. Indien uit dit plan blijkt dat er behoefte is aan ondersteuning vanuit de keten, wordt de keten betrokken. Op deze manier wordt gezorgd voor een warme overdracht via een driegesprek tussen de inwoner, (lokale) partner en schuldhulpverlener. In de periode die volgt wordt er samen opgetrokken door de (lokale) ketenpartner en de GR Sociaal om zorg te dragen voor een soepele en warme overdracht na afloop van het schuldregelingstraject. Afspraak is ook dat er altijd een waakvlam blijft. Indien er wederom hulp tijdens of na afloop van nazorg door de schuldenketen nodig is, is dit altijd beschikbaar. Regionaal is gemeten in hoeveel gevallen er terugval is en iemand binnen 5 jaar zich opnieuw meldde. In 2023 bedroeg dit 21%.

Er zijn, met uitzondering van cijfers uit een landelijk onderzoeksrapport uit 2015, geen betrouwbare cijfers beschikbaar over de mate van uitval van personen tijdens een schuldregeling of van terugval van personen tijdens en na afronding daarvan. De NVVK probeert wel jaarlijks bij haar leden vast te stellen hoe groot de uitval is, maar deze vraag wordt onvoldoende ingevuld om er analyses op uit te kunnen voeren. Eind 2015 heeft onderzoeksbureau SEO onder zestig gemeenten onderzoek gedaan naar de duurzaamheid van schuldentrajecten. Hieruit blijkt dat vier jaar na het geslaagd afronden van een schuldentraject, vier tot zeven procent opnieuw een betalingsachterstand heeft op nieuw afgesloten krediet. Negen tot zestien procent heeft een betalingsachterstand bij een zorgverzekeraar. Uit dit onderzoek bleek eveneens dat negentien procent van de mensen die in de periode 2009-2013 een schone lei had na afronding van een Wsnp-traject, in 2014 opnieuw betalingsachterstanden had op rekeningen, op een lopende lening, een hypotheek of de huur.

Goede nazorg vraagt een goede afstemming tussen de uitvoering door de GR Sociaal en de lokale aansluiting met partijen in het sociaal domein. Om een effectieve en integrale nazorg te kunnen bieden na afloop van een schuldregelingstraject zijn in 2022 en 2023 gesprekken gevoerd werkafspraken gemaakt. De werkafspraken op het gebied van nazorg worden de komende tijd gezamenlijk geëvalueerd. Op basis van de evaluatie tussen de GR Sociaal, de gemeente en haar lokale partners worden de afspraken aangescherpt en, waar nodig, nieuwe afspraken gemaakt.

Meer zicht op oorzaken van recidive

Omdat nazorg steeds belangrijker wordt gaan we samen met de GR Sociaal in de komende planperiode nadrukkelijker aandacht besteden aan het succesvol afronden van de ingezette minnelijke trajecten¹⁸ met de volgende activiteiten:

¹⁸ Minnelijk traject = saneringskrediet of ingezette schuldregeling.

- Als een traject tussentijds (voortijdig) beëindigd wordt, gaan we na wat de oorzaak of reden is van uitval, hoe dit voorkomen kan worden, waar meer aandacht voor moet zijn en welke hulp (extra) ingezet kan worden;
- Met de uitkomst leren we wat anders kan en bepalen we gezamenlijk welke mogelijkheden er zijn om nazorg hier meer op in te richten en wat er lokaal gedaan kan worden met andere partners om meer grip te krijgen en uitval te voorkomen;
- Daarnaast monitoren we de ontwikkelingen op het gebied van terugval (recidive) in de schulden bij succesvol doorlopen schuldhulpverlening. Dit doen we door te monitoren op het aantal mensen dat zich wederom meldt bij schuldhulpverlening binnen een periode van drie jaar. Nazorg is in die zin ook een vorm van preventie; door goede nazorg wordt immers terugval voorkomen.

Streven	Indicator	2025 (huidige realisatie en startpunt meting)	2029 (beoogd)
Duurzaam	Herinstroom (recidive) schuldhulpverlening binnen 3 jaar	(Nieuwe nulmeting)*	Maximaal 10% van de inwoners stromen opnieuw in.

*Het is een nieuwe nulmeting, omdat de meting tot nu toe altijd over binnen 5 jaar terugval ging. Doordat de curatie echter ingekort is naar 18 maanden kiezen we ervoor om ook de meting te verkorten naar 3 jaar, zodat dit beter aansluit en we sneller zicht hebben na uitstroom uit de kortere periode van schuldhulpverlening.

7. Financiering, monitoring en evaluatie

Financiering

De gemeente Alblasserdam heeft de komende jaren een zware financiële opgave. De komende jaren moeten we fors bezuinigen, dat zet onze doelstellingen op verschillende beleidsterreinen onder druk. Het armoedebeleid en de schuldhulpverlening zijn hierop geen uitzondering en worden meegenomen in de bezuinigingsvoorstellen. Op het moment van schrijven zijn de maatregelen voor dit beleidsterrein nog niet duidelijk. Een terugloop van de budgetten zou leiden tot een versoberd beleid en heeft gevolgen voor de uitvoering van dit beleidsplan.

Het uitgangspunt voor dit beleidsplan is dat er binnen de bestaande financiële kaders wordt gehandeld. De beschreven inzet kan volledig gefinancierd worden uit de middelen die nu beschikbaar zijn voor het lokale armoedebeleid en de middelen die bij de GR Sociaal zijn belegd.

Het kabinet Schoof heeft in het hoofdlijnenakkoord van 2024 een uitgebreid pakket aan maatregelen op schuldenaangepak aangekondigd. Op dit moment is nog onduidelijk hoe dit pakket vormgegeven wordt en welke aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld aan gemeenten. Hierover wordt de raad op een later moment geïnformeerd.

Uitgaven schuldhulpverlening	Begroting 2025
Minimabeleid	€ 470.155
Apparaatskosten schuldhulpverlening	€ 306.060
Programmakosten schuldhulpverlening	€ 4.128
Lokale aanpak armoede	€ 33.000

Monitoring en evaluatie

Het startpunt van de metingen genoemd in dit plan is 1 januari 2025 (tenzij expliciet anders vermeld). Zoals ook benoemd in de bestuurlijke reactie op het Rekenkamer onderzoek naar Armoede en ongelijkheid wordt de gemeenteraad jaarlijks meegenomen in de voortgang van dit beleidsplan. Voor het monitoren van de effectiviteit van de inzet zullen ook gegevens van partners beter worden benut. Daarnaast zal eind 2026 een uitgebreide tussenevaluatie plaatsvinden van het beleidsplan waarbij de raad geïnformeerd zal worden over de stand van zaken, de tot dan toe behaalde resultaten, klantervaringen en -tevredenheid en zullen de landelijke ontwikkelingen meegenomen worden.

De GR Sociaal rapporteert over de taken die zij uitvoert periodiek via de reguliere P&C-cyclus. Indien gemeenteraden meer informatie wensen is het uiteraard mogelijk dat de GR Sociaal op uitnodiging tijdens bijvoorbeeld een raadsavond meer informatie verstrekt en met de raadsleden inhoudelijk de diepte in gaat op de uitvoering van de taken, ontwikkelingen en trends.

Klanttevredenheidsmetingen

Naast reguliere monitoring en rapportages wordt doorlopend bij inwoners nagegaan hoe zij onze dienstverlening ervaren en of we het goed doen. De klanttevredenheidsmetingen worden momenteel doorontwikkeld tot een meting waarbij niet alleen wordt gemeten hoe de dienstverlening is ervaren, maar ook of we onze doelen bereiken en (publieke) waarde toevoegen. Hiervoor is een generieke set vragen ontwikkeld die zich richt op de vijf waarden die belangrijk zijn voor inwoners, te weten: mensgerichtheid, heldere dienstverlening, waarde toevoegen, betrokken medewerkers en toegankelijkheid.

Wanneer landelijke ontwikkelingen en wijziging van wet- en regelgeving het noodzakelijk maken om wijzigingen in het curatieve gedeelte door te voeren loopt dit de route via het bestuur van de GR Sociaal. Voor zover dit financiële consequenties kent, worden deze vroegtijdig gemeld en via een zienswijzeprocedure (gemeenteraden) voorgelegd (al dan niet via de reguliere P&C-cyclus).

Gelet op de nieuwe (of gewijzigde) indicatoren in hoofdstuk 6 zal de GR Sociaal in 2025 ook het gemeentelijke dashboard actualiseren en aanpassen, zodat gemeenten makkelijk en snel bij de cijfers kunnen. Dat doen we in samenspraak met de gemeenten.

Voor het totaaloverzicht van de te monitoren factoren is als bijlage 5 bij dit plan nogmaals een compleet overzicht van alle benoemde indicatoren in hoofdstuk 4 tot en met 7 toegevoegd.

Bijlage 1 Het wettelijk kader en stelsel van schuldhulpverlening

Het stelsel rondom schulden kent een wettelijke kader van vier verschillende wetten, te weten:

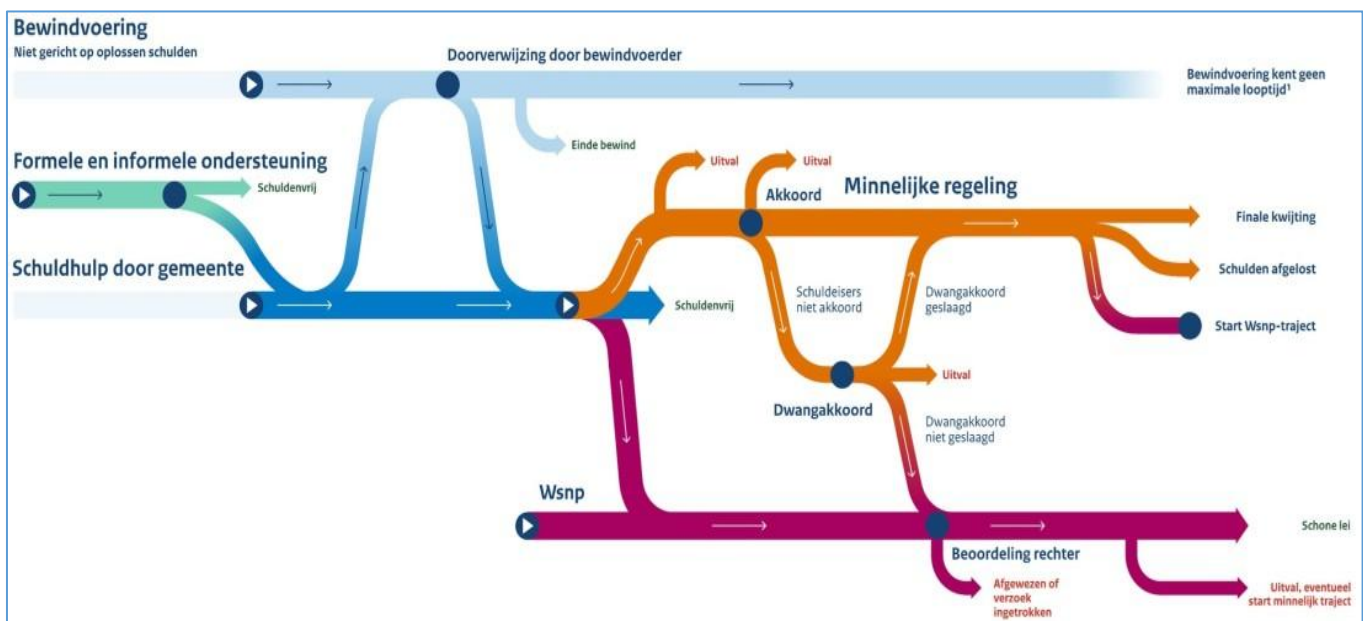
1. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs 2012);
2. De Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp 1998);
3. Beschermingsbewind op grond van problematische schulden en/of verkwisting (Schuldenbewind 2014); en
4. Het Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind (Ags 2021).

De Wgs en de Wsnp betreffen de twee hoofdwetten en vormen het minnelijk (gemeentelijk) traject (Msnp) en het wettelijk traject (Wsnp). Zie ook figuur 1.

De verantwoordelijkheid, toezicht op en uitvoering van deze wetten ligt versnipperd. Zo zijn er twee ministeries betrokken (Sociale Zaken & Werkgelegenheid en Justitie & Veiligheid), gemeenten, de Rechtspraak en externe marktpartijen (bewindvoerders Wsnp en beschermingsbewindvoerders). De verschillende wetten staan met elkaar in verbinding maar deze verbinding is niet optimaal en behoeft verbetering. Zo is in principe de Wgs voorliggend aan de Wsnp maar zijn er uitzonderingen en is schuldenbewind bedoeld als flankerende dienstverlening met ondersteuning en doorstroom naar de minnelijke (gemeentelijke) of de wettelijke schuldsanering. Andere aanverwante wetgeving die van toepassing is, zijn o.a. de Wet op het consumentenkrediet (Wck), de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Faillissementswet (Fw) en de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbv).

Naast bovengenoemd minnelijk en wettelijk traject heeft ook een aantal stelselpartijen een rol in het schuldhulpverleningssysteem. Naast de gemeente gaat het om schuldeisers, schuldenaren en rechters en bijvoorbeeld beschermingsbewindvoerders, Wsnp-bewindvoerders, vrijwilligers en uiteraard de sociaal wijkteams en overige samenwerkingspartners.

Figuur 1: Routekaart schuldhulpverleningsstelsel

*Bron: Rijksoverheid IBO problematische schulden 2024

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

De wettelijke bepalingen over de gemeentelijke (minnelijke) schuldhulpverlening zijn terug te vinden in de *Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)*. De Wgs is sinds 1 juli 2012 van kracht en verplicht gemeenten regie te voeren en te zorgen voor integrale schuldhulpverlening waaronder nazorg. Dit houdt in dat er niet alleen aandacht moet zijn voor het oplossen of beheersbaar maken van de financiële problemen maar ook van de omstandigheden die hiermee verband houden.

In 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uitgebreid met taken op het gebied van vroegsignalering. Het vroegtijdig signaleren en bereiken van inwoners met betalingsachterstanden dan wel (problematische) schulden is hiermee een wettelijke taak geworden voor gemeenten én vaste lastenpartners.¹⁹ Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3 Preventie en hoofdstuk 4 Vroegsignalering.

De Wgs is een kaderwet. Gemeenten moeten in een beleidsplan vastleggen hoe zij binnen die kaders schuldhulpverlening bieden. In dit beleidsplan, met een duur van ten hoogste vier jaar, moet worden aangegeven:

- Welke resultaten beoogd worden;
- Welke maatregelen genomen worden om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;
- Het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot de wachttijd voor het eerste gesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld;
- Hoe de samenwerking met schuldeisers, waaronder verhuurders, zorgverzekeraars, water- en energiebedrijven wordt vormgegeven;
- Hoe schuldhulp in te richten voor gezinnen met inwonende kinderen.

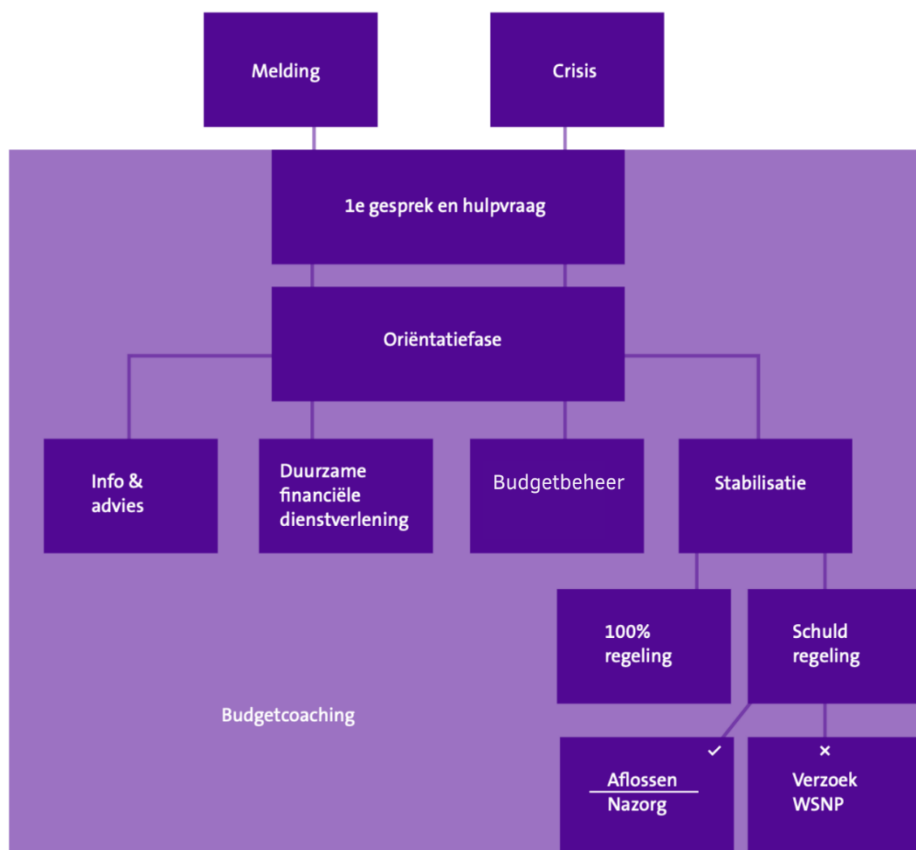
Verder geeft het *Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (Bgs)* een nadere invulling van de wettelijke grondslagen voor gegevensverwerking door gemeenten.

Kaders curatieve schuldhulpverlening

Curatieve schuldhulpverlening wordt uitgevoerd aan de hand van de gestelde wettelijke kaders van de Wgs en de landelijke richtlijnen van de NVVK. Dit zijn landelijke regels en uitvoeringskaders op basis waarvan de gemeenten in Nederland de curatieve schuldhulpverleningstrajecten zoals de schuldregeling, betalingsregelingen, budgetbeheer, stabilisatie of de doorgeleiding richting het wettelijke traject (Wsnj) uitvoeren. Voor de trajecten geldt dat deze specifiek zijn vormgegeven aan de hand van termijnen, afspraken met schuldeisers, convenanten, verbinding met andere wetgeving etc. Hieronder valt bijvoorbeeld de afloperiode van 18 maanden in een schuldregeling, de inzet van dwangmiddelen in een schuldregeling uit de Faillissementswet en de berekening van de afloscapaciteit conform de Vrij te laten bedrag (VTLB) berekening van de Recofa (het landelijk overlegorgaan van rechter-commissarissen). Bovendien betekent het lidmaatschap van de NVVK een kwaliteitskeurmerk door de uitgebreide audits die worden uitgevoerd, zie ook bijlage 4 Kwaliteitseisen.

¹⁹ De vaste lastenpartners zijn energiemaatschappijen, drinkwaterleveranciers, zorgverzekeraars en verhuurders.

Bijlage 2 Fasen van schuldhulpverlening

Preventie en vroegsignalering

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Met preventie wordt bedoeld het voorkomen van financiële problemen door van tevoren in actie te komen. Preventie kan ook worden ingezet om grotere financiële problemen of herhaling te voorkomen. Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht zijn dat mensen financieel vaardig worden en hun financiën op orde kunnen houden. Dit doen we door te proactief te handelen en aandacht te hebben voor de achterliggende oorzaken van financiële problemen en schulden.

Vroegsignalering

Vroegsignalering is het vroegtijdig signaleren van financiële problemen en hulp hiervoor aanbieden. vroegsignalering is dé manier om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot (problematische) schulden. Per 1 januari 2021 is de Wgs gewijzigd en door deze wetswijziging is vroegsignalering een wettelijke taak voor gemeenten geworden. Op basis van signalen van zorgverzekeraars, energiebedrijven, verhuurders en drinkwaterbedrijven moet de gemeente inwoners met betalingsachterstanden benaderen en hulp aanbieden. De genoemde vaste lastenpartners zijn ook wettelijk verplicht om signalen van beginnende schulden te delen met gemeenten. Ook dienen deze partijen voorafgaand aan het delen van signalen actie te hebben ondernomen om in contact te komen en te kijken naar een passende oplossing met de inwoner.

Curatie

Curatieve schuldhulpverlening is gericht op het stabiliseren en oplossen van schuldenproblematiek met als doel inwoners met (problematische) schulden te helpen aan een schuldenvrije én blijvende toekomst. Met problematische schulden wordt bedoeld, de situatie waarin te voorzien is dat iemand schulden niet zal kunnen blijven afbetalen of is gestopt met afbetalen.²⁰ In ieder geval de situatie

²⁰ Definitie 'problematische schuld' van de NVVK.

waarin niet binnen 36 maanden alle openstaande vorderingen betaald kunnen worden (met een betalingsregeling).

Reguliere aanvraag en crisis

De schuldhulpverlening start vervolgens binnen 10 werkdagen voor een reguliere aanvraag en binnen 3 werkdagen in het geval van een crisissituatie. Bij gezinnen met kinderen waarbij sprake is van een dreigende huisuitzetting wordt altijd direct actie ondernomen onverlet de omstandigheden. Voor wat betreft crisisinterventie zijn er naast de afspraken over vroegsignalering in de Drechtsteden tussen gemeenten, woningcorporaties, de Dienst Gezondheid & Jeugd en de GR Sociaal specifieke afspraken gemaakt voor dreigende huisuitzettingen. Voor afsluiting van gas, water en elektriciteit geldt landelijke wetgeving die verwerkt is in landelijke convenanten van de NVVK. Naast deze werkwijze kan er ook door schuldhulpverlening een moratorium worden aangevraagd bij de rechtbank. Dit geeft de schuldhulpverlening de tijd om de hulpverlening en regeling op te zetten, waarbij er maximaal 6 maanden geen huisuitzetting of afsluiting mag plaatsvinden.

Intake en oriëntatiefase

De start is het intakegesprek waarin de hulpvraag, (schulden)situatie, motivatie en vaardigheden wordt vastgesteld. Het intakegesprek is de start van de *oriëntatiefase*. Deze is bedoeld om inzicht te krijgen in de financiële en persoonlijke situatie van de inwoner. Ook wordt onderzocht of sprake is van andere bredere problematiek en of andere flankerende hulpverlening of ondersteuning nodig is. Dit alles wordt vastgelegd in een plan van aanpak waarin helder wordt aangegeven welk traject er ingezet wordt, wat er nog nodig is of moet gebeuren en het tijdsplan.

Na de oriëntatiefase zijn er vier mogelijke vervolgopties:

- **Informatie en advies:** Voor de inwoner die de situatie zelf kan oplossen of wanneer er geen specifiek aanbod kan worden gedaan.
- **Duurzame financiële dienstverlening:** Voor het beheersbaar maken van de situatie en het voorkomen van escalatie wanneer een stabilisatietraject of schuldregeling (nog) niet mogelijk is. Dit biedt ook ondersteuning in situaties met weinig of geen perspectief op een schuldenvrije toekomst (bijvoorbeeld door fraudeproblematiek).
- **Budgetbeheer:** Budgetbeheer is het (tijdelijk) beheren van de financiën van de inwoner, waardoor de betaling van de vaste lasten zeker gesteld worden.
- **Voortraject voor schuldregeling (stabilisatietraject):** Het stabilisatietraject dient als voorbereiding op een schuldregeling. Bij problematische schulden zonder verdere persoonlijke en/of financiële belemmeringen kan een schuldregeling worden ingezet.
- **100% regeling:** Een betalingsregeling waarbij de schulden volledig afbetaald kunnen worden.

Schuldregeling en aflossing: saneringskrediet of schuldbemiddeling

De daadwerkelijke minnelijke schuldregeling volgt op het stabilisatietraject. Tijdens de schuldregeling wordt onderhandeld en geprobeerd overeenstemming te bereiken met de schuldeisers. Als alle schuldeisers akkoord gaan met het aanbod, is de schuldregeling geslaagd en gaat de inwoner gedurende 18 maanden lang aflossen.

Er zijn twee vormen van schuldregeling: (1) schuldbemiddeling en (2) saneringskrediet. Beide vormen zijn in de regel op basis van finale kwijting. Dat wil zeggen alleen het deel dat de inwoner kan aflossen wordt terugbetaald en de rest wordt kwijtgescholden. De voorkeur gaat uit naar saneringskrediet vanwege: minder administratieve lasten, snellere afhandeling en meer duidelijkheid en voordelen voor de inwoner en schuldeiser.

De schuldeiser kan de boeken sluiten en de inwoner kan zich bijvoorbeeld weer direct aanvullend verzekeren bij de zorgverzekeraar. In 2024 is de verhouding in de Drechtsteden ongeveer 80% saneringskrediet en 20% schuldbemiddeling.

Een saneringskrediet en schuldbemiddeling kennen beide een aflostermijn van 18 maanden en op beide varianten wordt het afkoopbedrag afgelost in deze periode. Bij beide trajecten is er begeleiding gedurende de aflosterperiode in de vorm van periodieke gesprekken. Het verschil is dat bij een schuldbemiddeling door de GR Sociaal gespaard wordt gedurende de 18 maanden aflossing en periodiek na hercontroles wordt uitbetaald aan schuldeisers. Bij een saneringskrediet

wordt het overeengekomen afkoopbedrag direct uitbetaald aan de schuldeisers via het krediet. De inwoner lost vervolgens gedurende 18 maanden het saneringskrediet af.

Dwangakkoord en Wsnp

Als een minnelijke schuldregeling mislukt, bijvoorbeeld door gebrek aan medewerking van de schuldeisers, wordt allereerst gevraagd aan schuldeisers om hun weigering te heroverwegen. Indien dit niet gebeurt kunnen er of dwangmiddelen vanuit de Faillissementswet ingezet worden als het dwangakkoord. In dat geval kan de rechter besluiten om de schuldeisers alsnog te dwingen mee te werken met de minnelijke schuldregeling. De laatste mogelijkheid is het indienen van het verzoek bij de Rechtbank om toegelaten te worden tot de Wsnp. Bij dit verzoek moet ook een 'Wsnp-verklaring' van de GR Sociaal worden ingediend. Daarmee wordt aangegeven dat een minnelijke schuldregeling niet mogelijk is.

Om dreigende situaties als een huisuitzetting tijdens de periode van het verzoek tot toelating tot het wettelijk Wsnp-traject te voorkomen, kan bij de rechtbank een voorlopige voorziening worden aangevraagd. Tot het moment van de uitspraak mogen schuldeisers hun rechten niet uitoefenen. Gedurende dit hele proces kan budgetbeheer worden geboden: het (tijdelijk) beheren van de financiën van de klant, waardoor de betaling van de vaste lasten zeker gesteld worden.

Nazorg

Na het succesvol afronden van een schuldregelingstraject wordt nazorg geboden. Nazorg is een essentieel onderdeel van de schuldhulpverlening met als doel de inwoner te ondersteunen bij de start van een schuldenvrij leven, ervoor te zorgen dat de inwoner duurzaam uit de schulden blijft én terugval waar mogelijk te voorkomen. De memorie van toelichting van de Wgs plaatst nazorg in het kader van preventie, want door goede nazorg te bieden kunnen nieuwe financiële problemen voorkomen worden.

Proces nazorg

Zes maanden voorafgaand aan het einde van het schuldregelingstraject wordt al gestart met het gesprek over nazorg door hier aandacht voor te hebben tijdens het begeleidingstraject. De schuldhulpverlener stelt samen met de inwoner een plan van aanpak op waarbij gekeken wordt naar de persoonlijke en financiële situatie en de behoefte/noodzaak voor ondersteuning na afronding van het traject. Vervolgens betreft de schuldhulpverlener, afhankelijk van de uitkomsten van het gesprek en de behoefte van de inwoner, de schuldenketen om te zorgen voor een warme overdracht. De eerste stap voor deze overdracht gebeurt via een driegesprek tussen schuldhulpverlener, schuldenketenpartner en inwoner. Schulden houden immers vaak verband met andersoortige problematiek, waardoor samenwerking en het inzetten van elkaars expertise essentieel is in de ondersteuning van kwetsbare inwoners.

In de periode die volgt zal er samen worden opgetrokken door de ketenpartner en de GR Sociaal om zorg te dragen voor een soepele en warme overdracht na afloop van het schuldregelingstraject. Afspraak is ook dat er altijd een waakvlam blijft. Indien hulp van de GR Sociaal tijdens of na afloop van de nazorg door de schuldenketen nodig is, is dit te allen tijde beschikbaar.

Bijlage 3 Live-verslag symposium 14 april 2025

Bijlage 4 Kwaliteitseisen, juridische aspecten en wachttijden (curatie)

Kwaliteitseisen

De branchevereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) heeft kwaliteitsnormen ontwikkeld in de vorm van de gedragscodes schuldregelen, budgetbeheer en sociale kredietverlening. De SDD is lid van de NVVK en werkt conform diens gedragscodes. De SDD is sinds 2014 in het bezit van het NVVK-certificaat. De NVVK toetst eens per drie jaar met onafhankelijke auditoren de kwaliteit van dienstverlening van haar leden. Door de audit wordt zichtbaar gemaakt dat de leden aan alle uniforme en controleerbare kwaliteitseisen voldoen en dus kwalitatief goede schuldhulpverlening bieden. Bovendien betekent het lidmaatschap van de NVVK een kwaliteitskeurmerk door de uitgebreide audits die worden uitgevoerd.

Juridische aspecten en wachttijden

Sinds de invoering van de Wgs is de schuldhulpverlening een publieke taak en heeft deze een bestuursrechtelijk kader. Een besluit tot het doen van een aanbod of het afwijzen van een verzoek tot toelating tot schuldhulpverlening en de (tussentijdse) beëindiging van een schuldhulpverleningstraject vallen onder de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en worden kenbaar gemaakt met een beschikking.

Op grond van de Awb kunnen de ontvangers van het besluit bezwaar (en beroep) aantekenen. De termijnen van de Awb gelden dus ook voor de schuldhulpverlening. De inhoud van de dienstverlening (trajecten) is privaatrechtelijk geregeld. De afspraken met de inwoner worden contractueel in een overeenkomst vastgelegd.

Er zijn allerlei landelijke regels en uitvoeringskaders op basis waarvan de gemeenten in Nederland de curatieve schuldhulpverleningstrajecten zoals de schuldregeling, budgetbeheer, stabilisatie of de doorgeleiding richting het wettelijke traject (Wsnp) uitvoeren. Voor de trajecten geldt dat deze specifiek zijn vormgegeven aan de hand van termijnen, afspraken met schuldeisers, convenanten, verbinding met andere wetgeving etc. Hieronder valt bijvoorbeeld de afloperiode van 18 maanden in een schuldregeling, de inzet van dwangmiddelen in een schuldregeling uit de Faillissementswet en de berekening van de afloscapaciteit conform de Vrij te laten bedrag (VTLB) berekening van de Recofa (het landelijk overlegorgaan van rechter-commissarissen).

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening stelt eisen aan de wacht- en doorlooptijden. Voor het reguliere aanbod geldt een maximale wachttijd van 4 weken voor de periode tussen de melding en het moment dat de hulpvraag wordt vastgesteld via het eerste gesprek. De doelstelling die de GR Sociaal hiervoor hanteert is veel korter, namelijk een termijn van 10 werkdagen. Voor wat betreft een crisissituatie mag er maximaal 3 werkdagen zitten tussen het moment van melding en het crisisgesprek. In het geval van vroegsignalering gelden andere wachttijden. In de aangepaste Wgs is bepaald dat er maximaal 4 weken mag zitten tussen het moment waarop een inwoner aangeeft met de gemeente in gesprek te willen en het daadwerkelijke gesprek.

Bijlage 5 Totaaloverzicht van alle indicatoren

Indicatoren gemeente:

Streven	Indicator	2025 (begin)	2029 (beoogd)
Preventie	Het gebruik van onderstaande minimaregelingen neemt toe: • Persoonlijk minimabudget (PMB) • Bijzondere Bijstand (BB) • Collectieve verzekering • Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Nog niet bekend	Ten minste gelijk aan nulmeting
Preventie	Percentage huishoudtypes uit de Minima-effectrapportage dat kan rondkomen bij gebruik van alle regelingen voor alle gehanteerde inkomensgrenzen	100% (Minima-effectrapportage 2024)	100%
Financiële educatie	Meer bewustwording door financiële kennis en vaardigheden te vergroten • Aantal workshops	Nulmeting 2025	
Schuldenrust	Betere proactieve vroegsignalering • Meer signalen VLP • Vaker keer succesvol contact • Vaker hulpaanbod geaccepteerd	Nulmeting 2025 ²¹	

Indicatoren GR Sociaal:

Streven	Indicator	2025 (begin)	2029 (beoogd)
Schuldenrust	Tijd tussen de aanmelding en het eerste gesprek	95% binnen 10 werkdagen*	Handhaven huidige indicator (95% binnen 10 werkdagen)
Schuldenrust	Proactieve dienstverlening voor bijstandsgerechtigden met zorgverzekerings-schulden en beslagleggingen	(Nulmeting nieuwe activiteit)	80% van de doelgroep is benaderd en krijgt een hulpaanbod
Schuldenrust	Gemiddelde schuld**	De gemiddelde schuld bedraagt € 36.019 (2023)	De gemiddelde schuld is gedaald naar € 30.000
Perspectief	Nieuw gestarte trajecten	10% meer inwoners met schulden hebben een hulpaanbod ontvangen ten opzichte van 2023 (1.459)	20% meer inwoners met schulden hebben een hulpaanbod ontvangen ten opzichte van 2023 (1.459)
Perspectief	Slagingspercentage stabilisatietraject	In 75% van de gevallen wordt succesvol een stabilisatietraject afgesloten***	In 90% van de gevallen wordt succesvol een stabilisatietraject afgesloten***
Perspectief	Slagingspercentage schuldregelingstraject	In 85% van de gevallen wordt succesvol een schuldregelingstraject afgesloten****	In 90% van de gevallen wordt succesvol een schuldregelingstraject afgesloten****

²¹ Hoewel de uitvoering van de wettelijke vroegsignalering al loopt, vormen de gegevens over de afgelopen jaren geen accuraat beeld van de gepleegde inzet. Vandaar dat wordt gewerkt met een nulmeting in 2025.

Perspectief	Succesvolle uitstroom na doorlopen minnelijk traject	Nulmeting, nog niet eerder gemeten	85% van de minnelijke trajecten wordt succesvol afgerond
Duurzaam	Herinstroom (recidive) schuldhelpverlening binnen 3 jaar	(Nieuwe nulmeting)*****	Maximaal 10% van de inwoners stromen opnieuw in.

*de wettelijke termijn bedraagt 4 weken

**de gemiddelde schuld heeft een link met vroegsignalering én curatie. Bij curatie zegt deze indicatie met name iets over de snelheid van het proces (schulden lopen daarmee niet onnodig nog langer op)

***Stabilisatie: Onder een positieve afsluiting wordt verstaan: de schulden zijn afbetaald, er is een betalingsregeling getroffen, de schulden zijn geherfinancierd of overdracht naar schuldregeling.

****Succesvol schuldregelingstraject: Een schuldregeling is geslaagd als er een saneringskrediet wordt toegekend, een schuldbemiddeling wordt gestart of als een Wsnp verklaring wordt afgegeven.

*****Het is een nieuwe nulmeting, omdat de meting tot nu toe altijd over binnen 5 jaar terugval ging. Doordat de curatie echter ingekort is naar 18 maanden kiezen we ervoor om ook de meting te verkorten naar 3 jaar, zodat dit beter aansluit en we sneller zicht hebben na uitstroom uit de kortere periode van schuldhelpverlening.